

ULUSLARARASI**TÜRK KÜLTÜRÜ VE EDEBİYATINDA**

KADIN

25-26 Mayıs 2022**SEMPOZYUMU***Bildiri Özet Kitabı*

**ULUSLARARASI TÜRK KÜLTÜRÜ VE EDEBİYATINDA KADIN
SEMPOZYUMU
BİLDİRİ ÖZET KİTABI**

Editörler

**Seher MAŞKARAOĞLU
Muhammet Yasin ÇAKIR**

Kilis 2022

**Uluslararası Türk Kùltürü ve Edebiyatında Kadın Sempozyumu
Bildiri Özet Kitabı**

Editörler

Seher MAŞKARAOĞLU

Muhammet Yasin ÇAKIR

Redaksiyon

Kübra SOLMAZ

M. Fatih AYDIN

Yeliz SAYGILI SAVAŞ

Sayfa Düzeni ve Kapak

Kadir POLAT

Eylül/2022

ISBN: 978-605-73756-7-4

İletişim Adresi

Mehmet Sanlı Mah. Doğan Güreş Paşa Bul. No: 134 KİLİS

Bu kitabın yayın hakları Kilis 7 Aralık Üniversitesi'ne aittir.

**ULUSLARARASI TÜRK KÜLTÜRÜ VE EDEBİYATINDA KADIN
SEMPOZYUMU
BİLDİRİ ÖZET KİTABI**

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	8
MİLLÎ MÜCADELE DÖNEMİNDE İFHÂM GAZETESİNDE ÇIKAN KADIN MUHTEVALI HABERLER	11
<i>HÜSEYİN DOĞRAMACIOĞLU</i>	
MESNEVİYE KADIN ELİ DEĞİNCE: ASK MESNEVİSİ ŞÂİRESİ OLARAK HUBBÎ VE HURŞİD U CEMŞİD MESNEVİSİ	13
<i>MÜCAHİT KAÇAR</i>	
TÜRK TOPLUMUNDA ANNE OLMAK: ANNELİK OLGUSU	15
<i>AYSUN DOĞUTAŞ</i>	
KAZAN TATARLARINDA GELİN İNANIŞLARI	17
<i>ÇULPAN ZARİPOVA ÇETİN</i>	
MELÛLÎ'NİN ŞİİRLERİNDE KADIN	19
<i>FERDA ATLI</i>	
TÜRK KÜLTÜRÜNDE KONUŞMAYAN GELİNLER VE SAĞIR GELİN HİKÂYESİ.....	21
<i>MEHMET ALPTEKİN</i>	
II. MEŞRUTİYET'TEN CUMHURİYET'E BASINDA OSMANLI KADINININ KONUMU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	23
<i>MERAL KUZGUN</i>	
KADININ NELİĞİNE DÜŞÜNSEL BİR YAKLAŞIM.....	27
<i>NECATİ DEMİR</i>	
MOBİNGE MARUZ KALAN KADINLAR: ADİLE AYDA ÖRNEĞİ	29
<i>NERMİN ZAHİDE AYDIN</i>	
HALİD ZİYA'NIN HİKÂYELERİNDE İKTİSADİ KOŞULLAR KARŞISINDA KADIN.....	31
<i>M. ONUR HASDEDEOĞLU</i>	
FRANKOFON CEZAYİR EDEBİYATINDA FEMİNİST BİR İSİM: ÂSİYE CEBBÂR	33
<i>TURGAY GÖKGÖZ</i>	

YAHUDİ DİNİ HAYATINDA KADININ DEĞİŞEN KONUMU: KADİMA ÖRNEĞİ.....	35
---	-----------

ABDULLAH ALTUNCU

EDEBİ METİNDEN GÖRSEL METNE NECATİ CUMALI'NIN MİNE'SİNDE KADIN TEMSİLİ	37
---	-----------

AHMET ÖZPAY - GÜLŞAH AK

YILANI ÖLDÜRSELER'DE KADIN, NAMUS VE TÖRE KAVRAMLARI	39
---	-----------

AHMET ÖZPAY-NERMİN KİREZLİ

OSMAN HAMDİ BEY'İN KADIN TEMALİ BAZI RESİMLERİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER	41
--	-----------

AKIN TERCANLI

OSMANLI'DA KADIN KİMLİĞİNİN KAMUSALLAŞMASINDA EDEBİYATIN İŞLEVİ	43
--	-----------

BURAK ÇAVUŞ

FELSEFEDE ÖZGÜNCE BİR YERLİ DURUŞ ÖRNEĞİ: MÜBAHAT TÜRKER KÜYEL DÜŞÜNCESİNDE FELSEFENİN NELİĞİ/KÖKENİ MESELESİ.....	45
---	-----------

MUSTAFA KINAG

ÇOCUK BİYOGRAFİLERİNDE ROL MODEL OLARAK KADIN KAHRAMANLAR	47
--	-----------

NURAN BAŞOĞLU

TÜRK KADINININ FELSEFEYE İLK MÜDAHALESİ: FATMA ALİYE HANIM VE ÜÇ ESERİ	49
---	-----------

PEYAMİ SAFA GÜLAY

KIRIM TATAR TÜRKÇESİNDE “KADIN” İLE İLGİLİ SÖZ VARLIĞI	51
---	-----------

SEHER MAŞKARAOĞLU

KADIN İMGESİ BAĞLAMINDA HER GÜNE BİR MASAL KİTABININ İNCELENMESİ.....	53
--	-----------

TUBA KAPLAN

DUYGU ASENA'NIN ROMANLARINA EKOFEMİNİST BİR YAKLAŞIM.....	55
--	-----------

BETÜL HASTAOĞLU ÖZBEK

ÇOCUK YAZARLARIN KALEMİNDEN ÖYKÜLERDEKİ “KADIN” FİĞÜRÜ	57
<i>ELİF AYDIN</i>	
ŞOR DESTANLARINDAN BİR ALP KADIN ÖRNEĞİ: KAĞAN ARGO60	
<i>SAHRA İPEK EDİS AYDOĞAN</i>	
FEMİNİST OKUMA EKSENİNDE “NEŞE’NİN ŞARKILARI” VE “SABİHA” ROMANI.....	62
<i>AYNUR AKSU</i>	
BİZDE NİSÂİYYÛN	64
<i>GAMZENUR MORTEPE</i>	
İLETİŞİM BİLİMİNE ZİHİNSEL VE DİLSEL BİR BAKIŞ	68
<i>MUSA TEKTAŞ</i>	
HALİDE EDİP ADIVAR’IN DAĞA ÇIKAN KURT HİKÂYE KİTABINDA GÜÇLÜ KADIN ALGISI	72
<i>AŞENA GÜLSÜM GÜNEŞ</i>	
KİLİS İLİ AĞIZLARINDA KADINLA İLGİLİ SÖZ VARLIĞI	74
<i>ADEM DOĞAN- KADİR KOÇ</i>	
GELENEKSEL VE ATAERKİL TOPLUMLARDA ÇOK EŞLİLİK: KUMA FİLMİ ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME	76
<i>GAMZE ERDEN</i>	

SUNUŞ

Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi ve KADAMER (Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi) tarafından tertip edilen “Uluslararası Türk Kültürü ve Edebiyatında Kadın” Sempozyumu 25-26 Mayıs 2022 tarihleri arasında çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir. Sempozyuma Türkiye’nin muhtelif üniversite (14) ve kurumlarında hizmet veren 32 akademisyen ve araştırmacı yazar iştirak etmiştir. İlk ve ikinci gün dörder oturum olmak üzere sempozyum sekiz oturumda gerçekleşmiştir. İlk günden itibaren bu oturumlarda tarih, edebiyat, ilahiyat, felsefe, sosyoloji, eğitim gibi farklı alanlarda bilim insanları, uzmanı oldukları konularda yetkin bildirilerle sempozyumu şereflendirmiş, edebiyatta ve kültürde kadın meselesini çok yönlü olarak değerlendirmişlerdir.

Sempozyumun 25 Mayıs 2022 günü birinci oturumunda; geçmişten günümüze değin kültürümüzde önemli bir role sahip olan kadının gelin olma durumu, evlilikten sonra damat evine gelen gelinin konuşmaması ile ilgili hususiyetler ve bu gelenek çevresinde ortaya çıkan Sağır Gelin hikâyesi ile Kazan Tatarlarında yer alan gelin inanışları ele alınmıştır. Ayrıca Türk destanları içinde önem arz eden Şor Türklerinin destan geleneğindeki kadın kahramanlardan biri olan Kağan Argo üzerinden Türk kadının özellikleri sıralanmıştır.

Sempozyumun 25 Mayıs 2022 günü ikinci oturumunda; Milli Mücadele döneminin yayın organlarından biri olan İfham gazetesinden hareketle kadınlara dair haberler değerlendirilerek bu haberlerin o devir kadınlarının sosyal konumları ve yaşayışları hakkındaki durumu, II. Meşrutiyet’ten Cumhuriyet’in ilanına kadar Osmanlı kadınının konumu ile basında yer alan erkek ve kadın yazarların eleştirileri, feminizm tartışmaları, çözüm önerileri ve bakış açıları ortaya konularak genel bir değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca Cahit Atay’ın Ana Hanım Kız Hanım oyunundan uyarlanan Kuma filminden hareketle geleneksel ve ataerkil toplumlarda çok eşlilik kavramından söz edilmiştir.

Sempozyumun 25 Mayıs 2022 günü üçüncü oturumunda; Türk edebiyatının önde gelen isimlerinden Halit Ziya Uşaklıgil’in hikâyelerinde kadının toplum yapısı içerisinde karşılaştığı zorluklar, sıkıntılar, hastalıklar, aldatmalar, yaşadığı mağduriyetler aktarılmıştır. Cezayir edebiyatının önde gelen kadın yazarlarından biri olan Asiye Cebbar’ın eserlerinde kadın haklarına dair görüşleri değerlendirilmiştir. Yaşar Kemal’in filme de uyarlanan Yılanı Öldürseler adlı eserinde kadın cinsiyeti üzerinden işlenen cinayetin sorgulaması, toplumsal normlar, töre, kan davası, kıskançlık konuları ekseninde romanın kadın kahramanı Esme’nin çıkmazı özelinde ele alınmıştır. Ayrıca Tarık Demircan

tarafından derlenip çevrilen “Her Güne Bir Masal” kitabında yer alan masallarda kadın imgesinin ne şekilde işlendiğine değinilmiştir.

Sempozyumun 25 Mayıs 2022 günü dördüncü oturumunda; feminist edebiyat kuramı ekseninde halk ozanı Melûli’nin şiirlerinde kadının manevi gücü ve halk şiirinin en önemli tiplerinden biri olan sevgilinin özellikleri işlenmiştir. Eserleriyle toplumdaki kadın-erkek ilişkilerine ayna tutan Refik Erduran’ın Neşe’nin Şarkısı ve Sabiha isimli romanlarında kadının kendini dönüştürerek varoluşsal anlamda yaşadığı değişimler üzerinde durulmuştur. Ayrıca milli şairimiz Mehmet Akif’in şiirlerinde kadının aile içindeki rolü ile Halide Edip Adıvar’ın Dağa Çıkan Kurt hikâyesinde eşlerini savaşa gönderen kadınların yaşadığı sıkıntılar ve bu sıkıntılar karşısında güçlü durmayı başarabilen kadınların özellikleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Sempozyumun 26 Mayıs 2022 günü ilk oturumunda; Türk edebiyatının en önemli kadın şairlerinden birisi olan Ayşe Hubbî ve onun Selmân-ı Saveci’den tercüme ettiği aşk mesnevisi Hurşîd u Cemşîd hakkında bilgi verilmiştir. Kırım Tatar Türkçesinde “Kadın” mefhumuna dair kullanılan söz varlığına ve yine Kilis ili ağızlarında kadına verilen adlar, kadınla ilgili süs eşyası, giyim eşyası, eğlence gibi kelimeler değerlendirilmiştir. Ayrıca Osman Hamdi Bey’in Kur’an Okuyan Kız, İstanbul Hanımefendisi, Gezintide Kadınlar ve Mimozalı Kadın tabloları üzerinden Osmanlı aydınının zihninde, geç dönemde şekillenen kadın imgesinin tasvir sanatlarındaki yansımaları üzerinde durulmuştur.

Sempozyumun 26 Mayıs 2022 günü ikinci oturumunda; kadın ve erkeğin mahiyeti düşünsel açıdan ele alınmıştır ayrıca Türk kadın filozof Mübahat Türker Küyel’in düşüncesinde felsefenin doğuşuna etki eden faktörler ve bu faktörleri meydana getirip besleyen itici güçler üzerinde durulmuştur. Fatma Aliye Hanım’ın Terâcim-i Ahvâl-i Felâsife, Tedkîk-i Ecsâm ve Tezâhür-i Hakikat adlı eserlerinden yola çıkılarak Türk kadının felsefe alanındaki ilk önemli çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir.

Sempozyumun 26 Mayıs 2022 günü üçüncü oturumunda; mobinge maruz kalan kadınların yaşadığı durum Adile Ayda örneği üzerinden ele alınmıştır. Necati Cumalı’nın, Atıf Yılmaz tarafından filme uyarlanan Mine adlı oyunundan hareketle Türkiye’de kimlik arayışı içinde olan kadınların cinsel, ekonomik ve sosyal anlamda yaşadıkları problemlerin Mine filminde nasıl yansıtıldığı aktarılmıştır. Osmanlı döneminde kadınların kamusal alanda var olma, kimlik kazanma gibi eğilimleri neticesinde edebiyatın işlevi irdelenmiş, Tanzimat dönemi gazete ve dergilerinin bu amaçla nasıl işlevsel hâle getirildiği ele alınmıştır. Ayrıca çocuk biyografilerinde rol model olan kadın kahramanların özellikleri üzerinde durulmuştur.

Sempozyumun 26 Mayıs 2022 günü dördüncü oturumunda; Türk anne olmak ve annelik olgusu, Yahudi dini hayatında kadının değişen konumu üzerinden Amerika’da yer alan ve kadınların merkezde olduğu birçok proje gerçekleştiren Kadima Yeniden Yapılanmacı Topluluk hakkında bilgiler verilerek Amerika’daki Yahudi dini hayatında kadının katılımcı konumu ele alınmıştır. Ayrıca Duygu Asena’nın romanlarının ekofeminist yaklaşım açısından nasıl bir tutum sergilediği ve son olarak çocuk yazarların kaleme aldığı öyküler üzerinden kadın figürü hakkında bilgiler verilmiştir.

Kadının, Türk kültür ve edebiyat alanındaki önemini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirdiğimiz “Uluslararası Türk Kültürü ve Edebiyatında Kadın” Sempozyumu’nun düzenlenmesinde desteklerini esirgemeyen Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Mustafa Doğan KARACÖŞKUN’a, Fen Edebiyat Fakültesi Dekanımız Prof. Dr. M. Fatih KANTER’e, sempozyuma katkı sunan değerli katılımcılarımıza, sempozyum kitabının hazırlanmasında emeği geçen Türk Dili ve Edebiyatı bölümü hocalarımıza ve Kilis 7 Aralık Üniversitesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğüne teşekkürü borç biliyoruz.

Kilis 2022

Seher MAŞKARAOĞLU - M. Yasin ÇAKIR

MİLLÎ MÜCADELE DÖNEMİNDE İFHÂM GAZETESİNDE ÇIKAN KADIN MUHTEVALI HABERLER

Hüseyin DOĞRAMACIOĞLU*

ÖZET

Millî Mücadele yıllarında yayın hayatına devam eden İfhâm gazetesinde kadın muhtevalı haberlere özel bir ihtimam gösterilmiştir. Özellikle isgallerin gölgesinde 1919'da çıkan gazete nüshalarında kadın haberleri ilk sayfadan verilerek kadın konusunun önemi gösterilmiştir. İfhâm'da çıkan haberlerde Avrupa'da kadınların mebus olmaları veya doktorluk yaptıkları sıralanırken Millî Mücadele sonrası kurulacak olan yeni Türk Devleti'nin fikrî temelleri bu haberlerle atılmış oluyordu. Böylece kadının Almanya gibi gelişmiş ülkelerde sosyal hayatın tam merkezinde olduğu, kritik görevler alabileceği ve bunun numuneleri haber şeklinde gazete sayfalarına taşınmıştır. Bunlara ilaveten Türk toplumunda kadın manzaraları da haber olarak verilmiştir. Özellikle yetimlere ve dul kadınlara dikkat çekilerek toplumda zor şartlarda yaşayan kadın portreleri verilmiştir. Böylece hem Batı medeniyetinde hem de ülkemizde yaşayan kadınlar haberleştirilerek okurların kadınların sosyal konumları ve yaşayışları hakkında zihni mukayese yapmaları sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Millî Mücadele Yılları, İfhâm Gazetesi, Kadınlar, Kadın Sorunları.

* Prof. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, hdogramacioglu@gmail.com.

WOMEN IN THE PERIOD OF NATIONAL STRUGGLE IN İFHÂM NEWSPAPER

ABSTRACT

In the newspaper İfhâm, which continued its publication life during the years of the National Struggle, special attention was paid to news with women's content. Especially in the shadow of the occupations, in the newspaper copies published in 1919, the importance of the issue of women was shown by giving the news about women on the first page. While the news in İfhâm listed women's deputies or doctors in Europe, the intellectual foundations of the new Turkish State to be established after the National Struggle were laid with this news. Thus, in developed countries such as Germany, women are at the center of social life, can take critical roles, and samples of this have been carried to the pages of newspapers in the form of news. In addition to these, the scenes of women in Turkish society were also reported as news. By drawing attention especially to orphans and widows, portraits of women living in difficult conditions in society are given. In this way, women living in both western civilization and our country were informed and the readers were made to make a mental comparison about the social positions and lives of women.

Keywords: The Years of the National Struggle, İfhâm Newspaper, Women, Women's Problems.

MESNEVİYE KADIN ELİ DEĞİNCE: ASK MESNEVİSİ SÂİRESİ OLARAK HUBBÎ VE HURŞİD U CEMŞİD MESNEVİSİ

Mücahit KAÇAR*

ÖZET

16. yüzyılın ve Türk edebiyatının önemli kadın sairlerinden birisi olan Hubbî, Besiktaslı Seyh Yahya Efendi'nin torunu olup II. Selim'in sehzedeliğinde hocalığını yapmış olan Sems Celebi'nin de esidir. Bu vesileyle II. Selim ve III. Murad'ın saltanat zamanlarında sarayda kalmış, iki padisaha da musâhibelik yaparak âdeti bir hanım sultan gibi saygı görmüştür. Biyografik kaynaklarda Amasvalı olduğu konusunda herkesin hem-fikir olduğu Ayşe Hubbî Hanım'ın bir Divan teskil edecek kadar siiri olduğu yazılı olduğu halde elimizde Divan'ı mevcut değildir. Hubbî'nin bir Cemşid ü Hurşid mesnevisi yazdığı da bilindiği hâlde yakın zamana kadar bu mesnevinin metni elimizde değildi. Ancak 2021 yılında minyatürlü bir nüshasını bularak ilim dünyasına tanıttığımız bu mesnevi sayesinde Hubbî Hatun hakkında artık daha fazla bilgiye sahibiz. Döneminde eğitilmiş, kültürel ve sosyal donanıma sahip, tercüme-telif eserler veren ve eserleri henüz yaşadığı dönemde bile sair tezkirelerinde takdirle ver edinen kadın sairlerden biri olan Ayşe Hubbî'ye ait Hurşid u Cemşid mesnevisi, müellifi ve yazıldığı dönem hakkında daha nitelikli bilgilere ve değerlendirmelere ulaşmaya vesile olacak özellikler taşımaktadır. Bu mesnevide öne çıkan özelliklerden birisi, Hubbî'nin bir kadın olarak kadın-edebiyat ilişkisine dair görüşleri ile ask mesnevisinin bazı sahnelerinde erkek yazarlardan farklı duyarlılık ve dikkatleri göze çarpmaktadır. Bu bildiride, bir kadın sairin ask mesnevisi yazdığı anda erkek sairlerden hangi yönlerden farklılaştığını anlayabilmek amacıyla Hubbî'nin bir Cemşid ü Hurşid mesnevisi bu açıdan incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Mesnevi, Hubbî, Hurşid u Cemşid, Kadın.

* Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, mucahit.kacar@istanbul.edu.tr.

MATHNAWI BY WOMEN'S HANDS: HUBBI AS THE POET OF LOVE MATHNAWI AND HURŞİD U CEMŞİD MATHNAWI

ABSTRACT

Hubbi, one of the important female poets of the 16th century and Turkish literature; she is the grandson of Seyh Yahya Efendi from Besiktas and she is also the wife of Sems Celebi, who taught during II. Selim's principedom. On this occasion, she stayed in the palace during the reigns of II. Selim and III. Murad, and was respected almost like a lady sultan by acting as a companion to both sultans. Although it is written in biographical sources that Ayse Hubbi Hanım, whom everyone agrees with, has enough poems to constitute a Divan, we do not have a Divan in our hands. Although it is known that Hubbî wrote a Cemsîd ü Hurşîd mathnawî, we did not have the text of this mathnawî until recently. However, thanks to this mathnawî, which we found in 2021 and introduced it to the scientific world, we now have more information about Hubbî Hatun. Hurşîd u Cemsîd mathnawî belonging to Ayse Hubbi, who was one of the women poets who was educated, culturally and socially equipped, who translated and copyrighted works, and whose works were appreciated in poets' biographies even in her lifetime; It has features that will enable us to reach more qualified information and evaluations about the author and the period in which it was written. One of the prominent features in this mathnawî is Hubbi's views on the relationship between woman and literature as a woman, and in some scenes of the love mathnawî, different sensitivities and attention from male writers stand out. In this paper, a Cemsîd ü Hursîd mathnawî of Hubbi will be examined from this perspective in order to understand how a woman poet differs from male poets when she writes a love masnavî.

Keywords: Mathnawî, Hubbi, Hursîd u Cemsîd, Women.

TÜRK TOPLUMUNDA ANNE OLMAK: ANNELİK OLGUSU

Aysun DOĞUTAŞ*

ÖZET

Son yıllarda annelik olgusu özellikle Batı toplumlarında detaylı bir şekilde ele alınmaya başlanmıştır. Aile sosyolojisi veya aile çalışmalarında üstünkörü ele alınan ve önceleri içgüdüsel olduğu düşünülen anneliğin statüsü veya rolleri, özellikle feminist vaklaşımların etkisi altında, sosval bir yapı olarak değerdendirilmesine sebep olmuştur. Annelik hem kisisel bir tecrübe hem de sosval bir yapı olarak ele alınabilir. Ayrıca farklı kültürlerde annelik olgusu muazzam derecede farklılık göstermektedir. Bu çalışmada ise Türk toplumunda annelik olgusu ele alınacaktır. Öncelikle annelik kavramının tarihsel süreci, sosval bir yapı olarak annelik ve anne ile ilgili kuramsal bilgilerin sunulacaktır. Kuramsal bilgilerin ardından eski Türk toplumlarında, Osmanlı Toplumunda ve günümüz toplumunda yani geçmişten günümüze Türk toplumlarında annelik olgusu tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Annelik, Anne, Kadın, Sosyal Yapı, Kültür.

* Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, adogutas@pau.edu.tr.

BEING A MOTHER IN TURKISH SOCIETY: A CASE OF MOTHERNESS

ABSTRACT

In recent years, the phenomenon of motherhood has begun to be discussed in detail, especially in Western societies. The status or roles of motherhood, which were previously considered instinctive and cursory in family sociology or family studies, especially under the influence of feminist approaches, it has caused it to be evaluated as a social structure. Motherhood can be considered both as a personal experience and as a social construct. In addition, the phenomenon of motherhood in different cultures varies tremendously. In this study, the phenomenon of motherhood in Turkish society will be discussed. First of all, the historical process of the concept of motherhood, motherhood as a social structure and theoretical information about the mother will be presented. After the theoretical information, the concept of motherhood will be discussed in the old Turkish societies, Ottoman society and today's society, that is, in Turkish societies from past to present.

Keywords: Motherhood, Mother, Women, Social Structure, Culture.

KAZAN TATARLARINDA GELİN İNANIŞLARI

Çulpan ZARİPOVA ÇETİN*

ÖZET

Her halkın gelecekte var olması ve savun devamlılığı, evlilikten geçer. Düğün, bir halkın havat tarzını, dünya görüşünü, aile-nikâh münasebetlerini anlamaya vardım eden ve günümüzde de önemini kaybetmeyen, en önde gelen törenlerden biridir. Kökleri ile en eski çağlara uzanan düğün törenleri, insanlık tarihinde birçok inancın, dinin, örf âdet ve inanışın izini taşıyan değerli bir zenginliktir.

Kazan Tatarlarında zaman geçtikçe düğün gelenekleri her ne kadar değişikliğe uğramış olup çağa ayak uydurulmaya çalışılsa da düğün esnasında gelin etrafında tesekkül eden inanışlar, günümüzde de önemini korumaktadır. Onların bir kısmı gelin gidecek kızın baba evinden ayrıldığı, bir kısmı da güvey evine geldiği zaman görünür.

Baba evinden giderken gözlemlenen inanışlar, gelini ve güveyi nazardan ve kötü ruhlardan korumayı hedef alır. Onlarda gelinin güvey evine kut getirmesi, evliliğin mutlu olması da önem kazanır. Gerdek gecesi gelin inanışlarında genelde doğurganlık ve aile saadetini koruma söz konusudur. İnanışların birçoğu, gelinin güvey evinde geçireceği hayatı tahmin etmeye çalışmakla ilgilidir.

Güvey evine geldiğinde görünen inanışlar ise genelde gelinin huyunu, becerisini tespit etmekle alakalı olup onu yeni evine alıstırmayı amaçlar. Ayrıca, gelinin bolluk ve bereket içinde yaşaması dileği de onlarda özel ve önemli yer alır.

Düğünün her safhasında görünen gelin inanışları hem bir olayın ortasında (nikâh kıyılırken, gerdeğe girerken, hamamdan dönerken, güvey evine götürülürken vb.), hem özel mekânlarda (kapı önü, ocak önü, su yolu) ver alarak nazar, doğurganlık, bereket ve beceri kavramlarıyla ilişkilidir.

Anahtar Kelimeler: Kazan Tatarları, Gelin, Düğün, İnanış.

* Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, chulpancetin@gmail.com.

BELIEFS OF THE KAZAN TATARS RELATED TO THE BRIDE

ABSTRACT

For the sake of procreation and the future of their people in all ages, young people had to marry. Wedding traditions, which have not lost their significance to this day, help us understand the way of life, worldview and family relations of a particular people. Rooted in ancient times, wedding ceremonies hide traces of many faiths, beliefs and beliefs.

Despite the fact that the wedding traditions of the Kazan Tatars have undergone changes over time, signs and beliefs associated with the bride, have not lost their significance and continue to live today. Some of them can be seen when seeing off the bride, and some - when meeting her at the groom's house. In the first case, beliefs and signs protect the newlyweds from the evil eye and dark forces. You can also see in them the desire for the bride to bring happiness and contentment to the groom's house with her. Beliefs around the wedding night are aimed at fertility and family well-being. And some of them are aimed at trying to guess what the life of the bride in the groom's house will be like.

Beliefs and signs that can be seen when meeting the bride in the groom's house are usually aimed at revealing her character and abilities. They also aim to harmoniously introduce the bride into a new home. The desire for a prosperous life for the bride also remains relevant in them. Beliefs and signs that occupy a special place in all stages of the wedding, can be seen both in the thick of things (during a religious ceremony, on the wedding night, when returning from a bathhouse, when moving to the groom's house), and in certain spaces (on the threshold, in front of the stove, at the spring), are closely related to such concepts like the evil eye, fertility, well-being and ability.

Keywords: Kazan Tatars, Bride, Wedding, Beliefs.

MELÛLİ’NİN ŞİİRLERİNDE KADIN

Ferda ATLI*

ÖZET

Asıl adı Karaca olan Melûli köken olarak Malatvalı olup 1892 yılında Afsin’de dünyaya gelmiştir. Bektasi Tarikatı’na intisab eden Melûli, tasavvufî askın yanı sıra beseri askı da anlatmış, daha sonra torunları tarafından derlenmiş olan şiirlerinden oluşan Divan’ında kadına karşı duyduğu duyguları samimiyetle dile getirmiştir.

Kimi zaman “dilber” kimi zaman “vâr” kimi zaman da “nigârım” şeklinde seslendiği sevgili sairi sadece dış güzelliğiyle değil zekâsı ve duygularıyla da tesiri altına alan çok güçlü bir varlıktır. Bu güç bazı mısralarda sihirle kendisine âşık etme, voldan çıkarma, kandırma gibi negatif yönleri gösterirken bazı mısralarda sefkat gösterme, sözünde durma, yoldaşlık etme gibi olumlu çağrışımlarla okuyucuyu karşılamaktadır. Melûli’nin mısralarında genel itibarıyla kadının kendisi üzerindeki manevi gücünü kabul etme ve kimi zaman bu güçten korku duyma hissi belirginleşmektedir. Tam bir ana tanrıça gibi davranan bu kadından aman dileyen sair, ver ver sitemkâr bir üslupla ona seslenirken kendisini unutmaması yolunda telkinlerde de bulunmaktadır.

Çalışmanın amacı halk ozanı Melûli’nin şiirlerini feminist edebiyat kuramı ışığında incelemektir. Kadının manevi gücünü gösteren bu şiirler, Türk halk şiiri içinde sıkça bahsedilen sevgilinin özellikleri hakkında güzel örnekler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Halk Şiiri, Melûli, Kadın, Feminist Edebiyat Kuramı.

* Doç. Dr., İnönü Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, ferda.atli@inonu.edu.tr

WOMEN IN MELULI'S POEMS

ABSTRACT

Melûli, whose real name is Karaca, is originally from Malatya and was born in Afşin in 1892. Meluli, who joined the Bektashi Sect, described human love as well as mystical love, and sincerely expressed his feelings for women in his Divan, which consists of poems compiled by his grandchildren.

He is a very powerful being who impresses the beloved poet, whom he sometimes calls “dilber”, sometimes “var” and sometimes “nigarım”, not only with his external beauty, but also with his intelligence and emotions. While this power shows negative aspects such as magically falling in love with oneself, deceiving, and deceiving in some verses, it welcomes the reader with positive connotations such as showing compassion, keeping one's word, and comradeship in some verses. In Meluli's verses, the feeling of accepting the spiritual power of women over him and sometimes fearing this power becomes evident. The poet, who begs for the mercy of this woman who acts like a mother goddess, calls out to her with a reproachful style from time to time, and also gives suggestions that she should not forget him.

The aim of the study is to analyze the poems of folk poet Meluli in the light of feminist literary theory. These poems, which show the spiritual power of women, provide good examples about the characteristics of the lover, which is frequently mentioned in Turkish folk poetry.

Keywords: Turkish Folk Poetry, Meluli, Woman, Feminist Literary Theory.

TÜRK KÜLTÜRÜNDE KONUSMAYAN GELİNLER VE SAĞIR GELİN HİKÂYESİ

Mehmet ALPTEKİN*

ÖZET

İnsan hayatının önemli dönüm noktalarından olan gecis dönemleriyle (doğum, evlilik ve ölüm) ilgili olarak toplum hayatımızda cesitli inanclar söz konusudur. Samanist düşünce sisteminin etkili olduğu bu uygulamalar zamanla İslami kisveve bürünerek varlığını sürdürmüştür. Bu gecis törenlerinden biri olan evlilik ve evlilik töreni de öncesinde önemli hazırlıklar gerektiren bir süreçtir.

Türk toplumu için aile, neslin devamını, birliği ve beraberliği sağlayan en önemli kurumdur. Birevin, toplum içinde kabul görmesi için de aile kurumunu evlilik voluyla olusturması gerekir. Evlilik öncesinde ve sonrasında gençler arasındaki münasebet, aile ilişkileri vb. durumlar aile kurumunun sağlam temeller üzerinde oturtulmasını sağlamaktadır. Bu nedenle her iki taraf da evlilik sürecinde yer alan pek çok geleneğe ve inanca riayet eder.

Kız görme, kız isteme, söz kesme, nişan, kına, nikâh ve düğün sürecinde gelin ve damada büyük sorumluluklar düşmektedir. Görücüye çıkan kızın oturup kalkmasına, vemesinden içmesine, giyim kuşamına ve konuşmasına dikkat etmesi gereklidir. Bu süreçteki her şey gerek kızın gerekse de erkeğin hanesine işlenmektedir. Ancak ata-erkil toplum yapısının baskın olduğu ailelerde erkek bu durumlarda daha şanslıdır.

Bu çalışmada evlilikten sonra damat evine gelen gelinin konuşmaması ile ilgili hususiyetler ve bu gelenek çerçevesinde ortaya çıkan Sağır Gelin Hikâyesi üzerinde durulmuştur. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği çalışmada veri toplama amacıyla görüşme yönteminden faydalanılmış elde edilen veriler doküman analizi tekniğiyle incelenmiştir. Bu sayede günümüzde unutulmaya yüz tutmuş bu geleneğin Orta Asya'dan Anadolu'ya uzanan Türklük coğrafyasında benzer şekillerde yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Kültürü, Evlilik, Gelenek, Konuşmayan Gelinler.

* Doç. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, mehmetalp@kilis.edu.tr.

THE STORY OF DEAF BRIDE AND NON-SPEAKING BRIDES IN TURKISH CULTURE

ABSTRACT

There are various beliefs in our social life regarding transition periods (birth, marriage and death), which are important turning points in human life. These practices, in which the shamanist thought system was effective, continued to exist in time by taking on an Islamic guise. Marriage and marriage ceremony, which is one of these transition ceremonies, is a process that requires important preparations beforehand.

For Turkish society, the family is the most important institution that ensures the continuation of the generation, unity and togetherness. In order for the individual to be accepted in the society, he must establish the family institution through marriage. Relationship between young people before and after marriage, family relations, etc. situations ensure that the family institution is built on solid foundations. Therefore, both parties abide by the many traditions and beliefs involved in the marriage process.

Bride and groom have great responsibilities during the process of seeing a girl, asking for a girl, interrupting, engagement, henna, wedding and wedding. The girl who is on the show should pay attention to how she sits down, eats and drinks, dress and speaks. Everything in this process is processed for both the girl and the man. However, in families where the patriarchal social structure is dominant, men are more fortunate in these situations.

In this study, the characteristics of the bride who comes to the groom's house after marriage and the story of the Deaf Bride, which emerged within the framework of this tradition, are emphasized. In the study, in which the qualitative research method was adopted, the interview method was used for data collection and the data obtained were analyzed by document analysis technique. In this way, it has been concluded that this tradition, which has sunk into oblivion today, lives in similar ways in the Turkish geography stretching from Central Asia to Anatolia.

Keywords: Turkish Culture, Marriage, Tradition, Non-Speaking Brides.

II. MESRUTİYET'TEN CUMHURİYET'E BAŞINDA OSMANLI KADINININ KONUMU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Meral KUZGUN*

ÖZET

Osmanlı Devleti, 19. yüzyılda siyasal, sosyale, ekonomik, hukuk, fikri alanda ortaya çıkan yapısal dönüşümler çerçevesinde bir baskalasım gecirmis ve bu süreçten Osmanlı kadını da etkilenmiştir. II. Abdülhamid'in yönetimi süresince sürdürülmeye çalışılan Tanzimat reformları (1876-1908) dönemi aynı zamanda tarihe “baskı rejimi” olarak da geçmiştir. II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte Osmanlı siyasal yapısı, özgürleşme sürecine girmekle birlikte bu olumlu atmosfer içinde yalnızca ev içinde anne ve es konumuna indirilmiş olan Osmanlı kadınına toplumsal bakış zamanla değişmeye başlamıştır. Osmanlı Devleti'nde bu değişimin ilk başlangıç noktası kendini başında göstermekle kalmamış, kadının konumu, hakları, eğitimi, toplumsal zihniyet ve kadına yönelik uygulamalar noktasında eleştirisel makaleler gazete ve dergilerde kaleme alınmıştır. Toplumsal ve kamusal alanda yerini alamayan Osmanlı kadınlarının sorunlarını ele alanlar öncelikle dönemin erkekleri olmakla birlikte amaçları kadınların yazmalarını teşvik etmek ve onları bilinçlendirmek olmuştur.

II. Meşrutiyet'le birlikte artan kadın dergilerinin yanı sıra 1908 yılında ilk olarak Mehasin, Demet ve Selanik'te çıkan Kadın adlı dergi yayımlanmıştır. Bu dergilerden başka II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e doğru kısa ömürlü de olsa pek çok kadın dergisi yayın hayatına girmiştir. Bunlar arasında Musavver Kadın, Kadınlar Dünyası, Erkekler Dünyası, Kadın (İstanbul), Kadınlık, Kadınlar Âlemi, Bilgi Yurdu Işığ, Türk Kadını, İnci, Süs gibi dergiler örnek olarak gösterilebilir. Bunun yanı sıra Servet-i Fünun, Sabah, Tanin, Millet gibi İstanbul'da çıkan gazetelerde kadınlar kendileri ile ilgili sorunları tartışıp erkeklere verilen hakların kendilerine de verilmesini talep etmiştir.

Meşrutiyet döneminde İslamcılık, Batıcılık ve Türkçülük olarak ortaya çıkan fikir akımları bir yandan Osmanlı Devleti'nin kötü gidişatını sorgularken diğer yandan Osmanlı kadınının konumuyla da ilgilenmiştir. Bu üç fikir akımının birleştikleri nokta özellikle Türk kadınının eğitilmesi olmuştur. Söz konusu eğitim İslamcılara göre, kadının iyi ev hanımı olabilmesi için gerekliyen, Batıcı ve Türkçüler açısından ise kadının aile ve

* Doç. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, meralkuzgun@kilis.edu.tr.

sosyal hayatında varlık göstermesi, kadın-erkek eşitliği gibi kazanımlarının elde edilmesi önemlidir. Batıcılar eğitilmiş bir kadının örtünmesine sıcak bakmazken, Türkçüler Türk-İslam sentezinin korunmasıyla örtünmede de aşırılığa karşı çıkmışlardır. İslamcılar ise kadının kamusal ve sosyal alanda görünmesinin aile yapısının zarar göreceği düşüncesi ile istememişlerdir. Tüm bu tartışmalar içinde II. Meşrutiyet’le öne çıkan kadın simaları arasında Halide Edip, Müfide Ferit, Şûkufe Nihal, Nezihe Muhittin gibi Osmanlı Devleti’nin elit kadınları, Osmanlı kadınının toplumdaki konumunu sorgulamış ve kadın eksenli sorunlara dikkat çekmeye çalışmışlardır.

Birinci Dünya Harbi’ni takip eden Mütareke yıllarından itibaren 1920’li yılların sonlarına değin kent yaşamı özellikle savaşın getirdiği olumsuzluklardan oldukça etkilenmiştir. Bunun neticesinde Osmanlı toplumunda aile kurumu büyük zarar görmüştür. Bunun sebebi erkeklerin büyük bir çoğunluğunun cephelerde ölmesi ve geriye kalan kadın ve çocukların büyük bir sefaletle karşı karşıya kalmalarıdır. Bu süreç toplumsal yaşam biçiminde zıtlıkları da beraberinde getirmiştir. Bir yandan fuhus sefaletin bir yansıması olarak nitelik kazanırken diğer yandan burjuva yaşamı arzu eden “asri kadın” talebi de kentli elitlerde yerini almıştır. Genç kızların içinde bulundukları psikoloji de bambaşkaydı. Aile kurumunun büyük zarar gördüğü bu yıllara aileleri gibi düşünüp yaşamak istemeyen isyankâr genç kızlar giyim kuşamları olmak üzere geleneklerin dışında daha özgür yaşama istekleri toplumun karşılaştığı sorunlar arasındaydı.

Milli mücadelenin başarıya ulaşılmasının akabinde Ankara’nın önceliği yeni Türk Devleti’nin temellerini atmak olduğundan öncelik siyasi konulara verilmiştir. Bu nedenle Cumhuriyet’in ilk yıllarında Ankara’nın aile, kadın gibi toplumsal sorunlara çözüm ayıracak vakti bulunmamaktaydı. Ülkede başlayan iç isyanlar, Lozan’da çözüm bekleyen sorunlar devletin ilk gündem maddeleri arasında yerini almıştır. O nedenle, toplumun en öncelikli mağdurları olan kadın ve kızlarla ilgili çözüm bekleyen sorunlar Cumhuriyet’in ilanındaki sonraki döneme bırakılmıştır. Meşrutiyet dönemindeki kadının eğitim, cemiyet, basın faaliyetleri, siyasi ve medeni hakları noktasındaki taleplerini yakından takip eden Mustafa Kemal Atatürk, Türk kadınının Milli Mücadele dönemindeki fedakârlıklarına da şahit olmuştur. Bu tecrübeler ışığında Cumhuriyet’in ilanından sonra ele alınan konuların başında Türk kadınına inkılaplar çerçevesinde gecikmiş olan haklarının verilmesi olmuştur.

Bu bildirideki amaç, II. Meşrutiyet’ten Cumhuriyet’in ilanına kadar Osmanlı kadınının konumu ile basında yer alan erkek ve kadın yazarların eleştirileri, çözüm önerileri ve bakış açılarını ortaya koyarak genel bir değerlendirme yapmaktır.

Anahtar Kelimeler: II. Meşrutiyet, Basın, Osmanlı Kadını, Kadın Hakları, Cumhuriyet.

AN ASSESSMENT OF THE POSITION OF THE OTTOMAN WOMEN IN THE PRESS FROM THE 2ND CONSTITUTIONAL ERA TO THE REPUBLICAN ERA

ABSTRACT

The Ottoman State underwent a metamorphosis in line with the structural transformations in political, social, financial, legal and intellectual realms during the 19th century, having an impact on the Ottoman women. Additionally, the Tanzimat reform era (1876-1908), which was attempted to be maintained during the rule of Abdulhamid II., was marked as the "oppression regime" in history. With the proclamation of the 2nd Constitutional Era, the Ottoman political structure entered the process of liberation, but in this positive atmosphere, the social view on the Ottoman women, who was only reduced to the position of mother and wife at their homes, began to change over time. The originating point of this change in the Ottoman State did not only reveal in the press, but critical articles were also penned in newspapers and magazines on the position of women and their rights and education and social mentality and practices towards women. While those addressing the issues related to the Ottoman women who failed to gain ground in the social and public sphere were primarily the men of the era, their intention was to encourage women to write and to raise awareness among them.

Along with the increasing number of women's magazines during the 2nd Constitutional Era, the magazines named Mahasin, Demet, and Kadin, which appeared in Thessaloniki, were first published in 1908. Apart from these magazines, many women's magazines were published, albeit short-lived, from the 2nd Constitutional Era to the Republican Era. Musavver Kadin, Kadinlar Dunyasi, Erkekler Dunyasi, Kadin (Istanbul), Kadinlik, Kadinlar Alemi, Bilgi Yurdu Isigi, Turk Kadini, Inci and Sus may be listed as the examples of these magazines. Through newspapers published in Istanbul, such as Servet-i Funun, Sabah, Tanin and Millet, women also discussed their problems and sought the rights granted to men for themselves.

While the intellectual movements that manifested in the form of Islamism, Westernism and Turkism during the constitutional era questioned the wrong course taken by the Ottoman State, they also dealt with the position of the Ottoman women. The specific melting pot of these three intellectual movements was the education of Turkish women. While the said education was required for women to be good housewives according to the Islamists, it was important for women to have a presence in their family and social life and to achieve gains such as equality between women and men according to the Westernists and Turkists. While the Westernists did not consider the veiling of an educated woman positively, the Turkists opposed

extremism in veiling to maintain the Turkish-Islamic synthesis. On the other hand, the Islamists did not favor the existence of women did not in the public and social sphere, thinking that the family structure would be impaired. In the middle of all these disputes, the elite women of the Ottoman State who were prominent female figures of the 2nd Constitutional Era, such as Halide Edip, Mufide Ferit, Sukufe Nihal and Nezihe Muhittin, questioned the position of the Ottoman women in society and endeavored to draw attention to women-oriented problems.

From the years of the Armistice following the First World War until the end of the 1920s, urban life was particularly affected by the adverse circumstances induced by the war. Consequently, the family institution was severely damaged in the Ottoman society. Because the vast majority of men died at the battlefronts, and the remaining women and children faced extreme poverty. This process resulted in contradictions in the social lifestyle. On the one hand, prostitution became a reflected aspect of poverty, while the demand for "modern women" who desire a bourgeois life gained ground among the urban elites on the other hand. In addition, young girls were in a totally different psychological state. During these years when the family institution was severely damaged, the problems faced by the society were unruly young girls who had no intention of thinking and living like their families, including their dressing style, and their willingness to live more freely outside the traditional limits.

After the success of the war of independence, priority was attached to political issues since Ankara's top priority was to lay the foundations of the new Turkish State. Therefore, Ankara had no time to spare for solutions to social issues, such as family and women, during the first years of the Republican era. The domestic revolts that broke out in the country and the issues pending for resolution in Lausanne were included in the primary items on the state agenda. Consequently, the issues that needed to be resolved regarding women and girls, who were victimized by the society in the first place, were left to the next era following the proclamation of the Republic. Mustafa Kemal Atatürk, who closely followed the demands of women in the Constitutional era in terms of education, society, press activities and political and civil rights, also witnessed the sacrifices made by the Turkish women during the War of Independence. In the light of these experiences, one of the primary issues discussed after the proclamation of the Republic was granting rights to the Turkish women, which were delayed within the framework of the reforms. The purpose of this paper is to conduct a general assessment by presenting the position of the Ottoman women from the 2nd Constitutional Era to the proclamation of the Republic, as well as the criticisms, proposed solutions and perspectives of male and female writers in the press.

Keywords: 2nd Constitutional Era, Press, Ottoman Women, Women's Rights, Republic.

KADININ NELİĞİNE DÜŞÜNSEL BİR YAKLAŞIM

Necati DEMİR*

ÖZET

Son yıllarda, kadına uygulanan şiddetin artması, toplumun öncelikli problemlerinden birinin de *Kadın Sorunu* olduğunu göstermektedir. Bu çalışmamda her iki cinsin (erkek-kadın) nelik (mahivet)lerinin, şiddet olgusuna ne tür etkiler yaptığı konusuna düşünsel bir yaklaşım yapacağım.

Düşünsel ve bilimsel irdeleme, ele alınan bir nesne va da konu, herhangi bir önvargı, tarihsel gelenek ve toplumun genelince kabul görmüş popüler vargılar ile pragmatik vararlar açısından değil, olgusal olarak farklı perspektiflerden ele alınarak yapılır.

Günümüzde kadın-erkek ilişkilerinde sıklıkla karşımıza çıkan önemli toplumsal sorunlarından biri de, (son zamanlarda özellikle medyada gündeme gelen) erkeklerin kadınlara uyguladıkları fiziksel ve psikolojik her türlü şiddetin meydana getirdiği problemler ve bunun sonucunda çözilemeyen hukuksal sorunların ortaya çıkardığı haksızlıklardır.

Yaşanan psikolojik ve fiziksel şiddetin temelinde genellikle insanımızın sağlıklı ve uyumlu bir aile ortamında çocukluk ve gençlik dönemi geçiremevisleri yatmaktadır. Sevgi ve saygının olmadığı aile ortamlarında, eşlerin sürekli kavga ettiği, şiddetin yaşandığı, küfürlerin savrulduğu, lanetler ve kahırlar içinde doğup büyüyen, dini va da metafizik bir duyarlık kazanmadan, dillendirmeyi unuttuğumuz bedî zevk terbiyesi (yani estetik eğitimi), nezahet ve nezaket öğretimi almadan, insan ilişkilerinde asgari dikkat ve rikkat duygusu edinmeden, ahlaki ve hukuki bir aydınlanma eğitimi görmeden yetişkin vasa gelip toplumsal hayata karışan şiddet ve suç tutkunu kimseler, evlenerek çocuk edinmekte, küçük bir tartışmada da eşini boşayıp yuvayı yıkabilmektedirler. Kadına yönelik şiddet sarmalı, maalesef toplumun toplam mutluluğunu kundaklayarak, nice gençlerin evliliğe soğuk bakmalarına ve birçok masum kız ve kadının genç yaşlarda hayattan kopmalarına da neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nelik, Şiddet, Adalet.

* Doç. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü, necati.demir@kilis.edu.tr.

A THOUGHTFUL APPROACH TO WHAT THE ESSENCE OF A WOMAN IS

ABSTRACT

The increase in violence against women in recent decades shows that one of the primary problems of society is the Women's Problem. In this study, I will make an intellectual approach to the subject of what kind of effects the essence of both sexes (male-female) have on the phenomenon of violence. Intellectual and scientific analysis is done by considering an object or subject, not in terms of any prejudice, historical tradition and popular judgments accepted by the society and pragmatic benefits, but from factually different perspectives.

One of the important social problems that we encounter frequently in male-female relations today is the problems caused by all kinds of physical and psychological violence by men (especially in the media recently) and the injustices caused by unsolvable legal problems as a result.

The basis of the psychological and physical violence experienced is the inability of our people to spend their childhood and youth in a healthy and harmonious family environment. In family environments where there is no love and respect, where spouses constantly fight, violence is experienced, curses are thrown, born and raised in curse and suffering, without gaining a religious or metaphysical sensitivity, without receiving physical taste training (i.e. aesthetic education), courtesy and kindness education, which we forget to express, Violence and crime-loving people, who reach adulthood and become involved in social life without having a minimum of attention and a sense of compassion in human relations, and without a moral and legal enlightenment education, can get married and have a child, and in a small argument, they can divorce their spouse and break up the family. The spiral of violence against women, unfortunately, stigmatizes the total happiness of the society, causing many young people to look at marriage coldly and many innocent girls and women to break away from life at a young age.

Keywords: Essence, Violence, Justice.

MOBİNGE MARUZ KALAN KADINLAR: ADİLE AYDA ÖRNEĞİ

Nermin Zahide AYDIN*

ÖZET

İlk Türk Devletlerinde kadına önem verilmiş, hatta kadınlar ailenin temeli olarak görülmüştür. Kadınlar hem ailede hem de devlet yönetiminde önemli görevler üstlenmiştir. Osmanlı Devleti döneminde ise kadının toplumsal yaşamdaki durumu, geleneksel ve dini yönden kısıtlanmıştır. Mustafa Kemal Atatürk Milli Mücadele döneminde Türk kadınının cabalarını görmüştür. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte kadınları topluma kazandırmak için kadınlara birçok siyasi ve sosyal hakların verilmesini sağlamıştır. Kadınlar, kısa bir sürede her alanda kendilerini geliştirmişlerdir. Özellikle Cumhuriyet döneminde kadınlar birçok alanda söz sahibi olmuştur. Onlar aldıkları eğitimle toplumu yönlendirmişlerdir. Türk toplumunun öncü kadınlarından biri de Adile Ayda'dır. Türkiye'nin ilk kadın diplomatı olan Adile Ayda, cumhuriyetin ilanından sonra birçok alanda çalışmalar yapmıştır. Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra Dışişleri Bakanlığının açtığı sınava girmiştir. Sınavı kazanarak Dışişleri Bakanlığına atanmıştır. Türkiye'nin ilk kadın diplomatı unvanını almıştır. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinde Fransız Dili ve Edebiyatı alanında eğitim almıştır. Farklı okullarda Fransızca öğretmen olarak görev yapmıştır. Akademik personel olarak çalışmalarını devam ettirmiştir. Akademik hayatında karşısına çıkan engeller nedeni ile görevinden istifa etmiştir. Fakat daha sonra meslek hayatında büyük gelişme göstermiştir. İstifasının ardından Dışişleri Bakanlığındaki görevine geri dönmüştür. Kadınlar Dayanışma Derneğinin ilk kurucusu olmuştur. Derneğin üyesi olarak yurt içinde ve yurt dışında kadın konulu toplantılara katılmıştır. Ayrıca yurt dışında farklı görevlerde bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türk Kadını, Adile Ayda, Üniversite.

* Doç. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, nerminzahideaydin@kilis.edu.tr.

WOMEN EXPOSED TO MOBİNGE: THE CASE OF ADİLE AYDA

ABSTRACT

In the first Turkish States, women were given importance and even women were seen as the basis of the family. Women held important positions both in the family and in the state administration. During the Ottoman Empire, the status of women in public life was restricted from a traditional and religious point of view. Mustafa Kemal Atatürk saw the efforts of Turkish women during the National Struggle period. With the proclamation of the Republic, it has ensured that many political and social rights are given to women in order to integrate women into society. Women have developed themselves in every field in a short time. Especially in the Republican period, women had a say in many areas. They have guided society with the education they have received. One of the pioneering women of Turkish society is Adile Ayda. Adile Ayda, Turkey's first female diplomat, has worked in many fields after the proclamation of the republic. After graduating from the Faculty of Law, she took the exam opened by the Ministry of Foreign Affairs. Having won the exam, she was appointed to the Ministry of Foreign Affairs. She received the title of the first female diplomat of Turkey. She studied French Language and Literature at the Faculty of Language and History Geography. She has worked as a French teacher in different schools. She continued his studies as an academic staff member. She resigned from his position due to the obstacles he faced in his academic life. But later on, she showed great development in her professional life. Following her resignation, she returned to his position at the Ministry of Foreign Affairs. She was the first founder of the Women's Solidarity Association. As a member of the association, she participated in meetings on women in Turkey and abroad. She has also held various positions abroad.

Keywords: Turkish Woman, Adile Ayda, University.

HALİD ZİYA’NIN HİKÂYELERİNDE İKTİSADİ KOŞULLAR KARŞISINDA KADIN

M. Onur HASDEDEOĞLU*

ÖZET

Ekonomi, bireysel havatta önemli olduğu kadar, insanlar ve toplumlar arası ilişkileri belirleyen en temel etkenlerden birisidir. Dolayısıyla iktisadi koşullar insanlık tarihi boyunca kadın-erkek arasındaki dengenin niteliklerini belirleyen önemli unsurlardan biri olagelmıştır. Başlangıcından günümüze insanlık tarihi hızlıca gözden geçirildiğinde avcı-toplayıcı toplumlarda koşulların gerektirdiği üzere kadın ve erkek toplumsal statüde eşit konumdayken, medeniyetin gelismesi ve bilhassa zaman içerisinde dinlerin toplumlar üzerindeki etkisi dolayısıyla kadın toplumsal statüsünü kaybederek daha geri plana doğru itilmeve başlanmıştır. İslamivet öncesi devirlerden günümüze kadar Türk toplumuna bakıldığında; toplumu şekillendiren, gelenek-göreneklerin oluşmasında etken olan, gerek toplumsal gerekse aile içi ilişkilere yön veren en önemli etkenlerden birisinin iktisadi koşullar olduğu görülür. Sanayi Devrimi sonrasında dünyada değişen iktisadi dengeler, Osmanlı’yı Batı karşısında kaybettiği üstünlüğü geri kazanmak maksadıyla 19. yüzyıldan itibaren modernleşme girişimlerine mecbur bırakır. Tanzimat Fermanı’nın ilanıyla askeri alanda başlayan modernleşme hareketi, günümüzde halen devam eden bir toplumsal değişim sürecinin de başlangıcını teşkil eder. Bu süreçten en çok etkilenen ve dolayısıyla en çok tartışılan unsurlardan biri de kadınlar olur. Bu doğrultuda kadın, kadının hürriyeti, kadın hakları, kadının eğitilmesi, kadının çalışması vb. pek çok konu Tanzimat’tan başlayarak yazarların zihnini meşgul eder. Servet-i Fünun döneminin en önemli sanatçılarından biri olan Halid Ziya, eserlerinde bireyi merkeze almakla birlikte, bilhassa hikâyelerinde toplumsal bazı problemlere değinmekten geri durmaz. Bu suretle yazarın pek çok hikâyesinde kadının toplumdaki ve ailedeki yerinin konu edilmiş olması dikkat çeker. Bu çalışmada Halid Ziya’nın hikâyelerinde iktisadi koşullar karşısında kadın meselesi ele alınmıştır. Konu, kadın kahramanların toplumdaki, ailedeki veya erkek karşısındaki durumu doğrultusunda dört alt başlık altında irdelenerek analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Halid Ziya, Hikâye, Kadın, İktisat, Toplum.

* Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, o.hasdedeoğlu@kastamonu.edu.tr.

WOMEN IN RELATION TO ECONOMIC CONDITIONS IN THE STORIES OF HALID ZIYA

ABSTRACT

Economy is one of the most important factors that determines the relations between people and societies as well as being significant in individual life. Therefore, economic conditions have been one of the important factors determining the characteristics of the balance between women and men throughout the history of humanity. When the history of humanity is reviewed rapidly from the beginning to the present, while women and men are equal in social status as required by the conditions in hunter-gatherer societies, women have begun to be pushed into the background by losing their social status due to the development of civilization and especially the influence of religions on societies over time. Looking at Turkish society from pre-Islamic times to the present; It is seen that economic conditions are one of the most important factors that shape the society, are effective in the formation of traditions and customs, and direct both social and family relations. The changing economic balances in the world after the Industrial Revolution compelled the Ottomans to modernization attempts since the 19th century in order to regain the superiority they lost against the West. The modernization movement, which started in the military with the declaration of the rescript of Gülhane (Tanzimat), also constitutes the beginning of a process of social change that is still ongoing today. One of the most affected and therefore the most discussed elements of this process is women. In this direction, many issues such as women's freedom, women's rights, women's education, women's work, etc. occupy the minds of writers, starting with Tanzimat. Halid Ziya, one of the most important artists of the wealth of sciences (Servet-i Fünun) period, puts the individual in the center in his works, but does not hesitate to mention some social problems, especially in his stories. In this way, it is noteworthy that in many of the author's stories, the place of women in society and family is the subject. In this study, the issue of women in the face of economic conditions in the stories of Halid Ziya is discussed. The subject has been analyzed under four sub-headings in line with the situation of the heroines in society, in the family or in the face of men.

Keywords: Halid Ziya, Story, Woman, Economy, Society.

FRANKOFON CEZAYİR EDEBİYATINDA FEMİNİST BİR İSİM: ÂSİYE CEBBÂR

Turgay GÖKGÖZ*

ÖZET

1830 yılında Fransızlar tarafından işgal edilen Cezayir’de işgal hareketi sadece fiziksel olarak gerçekleşmemiş aynı zamanda halkın kültürel olarak Arap ve Müslüm kimliğinden uzaklaşması, okumayan ve sadece Fransız güçlerine hizmet eden bir toplum yetistirmek amacı da güdülmüştür. Bu bağlamda Cezayirli çocukların okutulmaması, Cezayir’in ana dilinin Fransızca olarak değiştirilmesi ve Cezayirlilerin sahip olduğu mal ve mülkün Avrupa’dan getirtilen yüz binlerce insana verilip Cezayir insanının âdeta ikinci sınıf vatandaşlığa itilmesi gibi pek çok durum mevdana gelmiştir. Bir şekilde insanları Fransız kültürüne ve Fransızcaya alıstıran sömürge savesinde Cezayir, Fransız kültürünün etkin olduğu yerlerde oluşturulan Frankofon edebiyata da sahne olmuştur. Fransızca Cezayir edebiyatı diyebileceğimiz bu türde Cezayirli yazarlar Fransız dilinde edebi ürünlerini yazarak seslerini dünyaya daha kolay duyurabildikleri düşüncesini taşırlar. Bu bağlamda da Fransızcayı bir araç olarak görürler. Özellikle Cezayir edebiyatı dâhilinde Fransızca olarak eserlerini kaleme alan isimlere bakıldığında Kâtib Yâsin, Mevlûd Fir’avn, Muhammed Dîb, Reşid Bucedra, Yasmina Khadra, ve Âsiye Cebbâr gibi bazı önemli isimler karşımıza çıkarlar. Bu edebiyatçılardan biri olan Âsiye Cebbâr, Cezayir kadınının haklarının korunması ve kadının özgürleşmesi adına çabaları olan bir edebiyatçıdır. Özellikle romanlarındaki karakterleri arasında bilinçli bir şekilde kadın karakterlere de yer veren yazar, kadının toplum içerisindeki yerine değinmiştir. Bu çalışmada Frankofon Cezayir edebiyatının önemli temsilcilerinden birisi olan Âsiye Cebbâr’ın yaşam öyküsüne ve edebi kişiliğine yer verilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Âsiye Cebbâr, Sömürge, Fransızca.

* Doç. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, turgaygokgoz@kilis.edu.tr

A FEMINIST NAME IN FRANCOPHONE ALGERIAN LITERATURE: ASSIA DJEBAR

ABSTRACT

In Algeria, which was occupied by the French in 1830, the occupation movement not only took place physically, but also aimed to distance the people culturally from Arab and Muslim identity, to raise a society that did not read and only served the French forces. In this context, many situations have occurred, such as not educating Algerian children, changing the mother tongue of Algeria to French, and giving the goods and properties of Algerians to hundreds of thousands of people brought from Europe, thus pushing the Algerian people into second-class citizenship. Thanks to the colony, which somehow accustomed people to French culture and French, Algeria also became the scene of Francophone literature created in places where French culture was active. In this genre, which we can call French Algerian literature, Algerian writers think that they can make their voices heard more easily by writing their literary works in French. In this context, they see French as a tool. When we look at the names who wrote their works in French, especially within Algerian literature, some important names such as Kateb Yacine, Mouloud Feraoun, Mohammed Dîb, Rachid Boudjedra, Yasmina Khadra, and Assia Djebbar appear before us. Assia Djebbar, who is one of these writers, is a writer who works for the protection of the rights of Algerian women and for the liberation of women. The author, who deliberately included female characters among the characters in his novels, mentioned the place of women in society. In this study, the life story and literary personality of Asiye Cebbâr, one of the important representatives of Francophone Algerian literature, will be tried to be included.

Keywords: Assia Djebbar, Colonial, French.

YAHUDİ DİNİ HAYATINDA KADININ DEĞİŞEN KONUMU: *KADİMA* ÖRNEĞİ

Abdullah ALTUNCU*

ÖZET

Tarihi süreç içerisinde Yahudi geleneğinde dini eğitim ve ibadetin merkezinde erkeklerin olduğu görülmektedir. Yahudiler açısından ciddi değişimlerin yaşandığı erken modern döneme kadar erkekler, *heder* ve *yeşivalarda* dini metinleri inceleme, anlama ve yorumlama üzerinden şekillenen yoğun bir eğitim süreci içerisinde olmuşlardır. Kadınlar ise dini hayatın kendilerine ayrılan kısmı, yükümlü oldukları uygulama ve ritüeller doğrultusunda daha basit bir eğitim almışlardır. Bu eğitim sürecinde erkekler, Yahudi dini ve hukuku ile ilgili tüm kaynakları inceleyebiliyorken kadınlar, sadece *Tsene u-Rene* ve *Tehinot* gibi daha basit metinler üzerinden çalışma yapabilmişlerdir. Eğitim hayatındaki cinsiyetler arasındaki bu farklılık, ibadetler konusunda da karşımıza çıkmaktadır. Yahudi geleneğine göre ibadet, erkeklerin katılımıyla oluşan dini bir uygulama olmuştur. Buna göre bir ibadetin gerçekleşmesi için gerekli olan kişi sayısı (*minyan*) en az on üç yaşını tamamlamış on erkekten oluşmak mecburiyetindedir. Genellikle erkekler, katılımcı olarak ibadetlerini sinagogların ana salonlarında gerçekleştirmiş, kadınlar ise bu ibadetlerin izleyicileri olarak sinagog içerisinde kendilerine ayrılan ve *ezrat naşim* şeklinde ifade edilen ayrı bölümlerde bulunmuşlardır. Yahudi ibadeti konusunda cinsiyetler arasındaki bu farklılığa ciddi eleştiride bulunan ve kadınların ibadete katılımı ile ilgili uygulamalar gerçekleştiren ilk gruplardan birisi Reform Yahudiliği olmuştur. Hamburg Tapınağında gerçekleştirilen uygulamalar ile reformcular, kadının topluluk ibadetine katılımını engelleyen ve onlara sınırlı bir alan sunan geleneksel Yahudi anlayışından kendilerini, ayırmaya çalışmışlardır. Oluşan bu değişim sürecinin etkileri, günümüzde Amerikan Yahudiliği içerisinde yer alan farklı gruplarda gözlenmektedir. Bu gruplar incelendiğinde bazılarının kadın *rabbiler* tarafından yönetildiği, kadın ve erkek karışık dua ve ibadet topluluklarının oluşturulduğu ve kadının dini hayata daha fazla katılımının amaçlandığı görülmektedir. Bu bildiride Amerika'da yer alan ve kadınların merkezde olduğu birçok proje gerçekleştiren *Kadima Yeniden Yapılanmacı Topluluk* hakkında bilgiler verilecek ve yürüttükleri projeler anlatılarak Amerika'daki Yahudi dini hayatında kadının katılımcı konumu ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yahudilik, Kadın, İbadet, Minyan, *Kadima*.

* Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Bilimleri Anabilim Dalı, abdullahaltuncu@kilis.edu.tr.

THE CHANGING POSITION OF WOMEN IN JEWISH RELIGIOUS LIFE: THE EXAMPLE OF *KADIMA*

ABSTRACT

In the historical process, it is seen that men are at the center of religious education and worship in the Jewish tradition. Until the early modern period, when serious changes were experienced for Jews, men had been in an intense education process shaped by examining, understanding and interpreting religious texts in *cheder* and *veshivas*. Women, on the other hand, received a simpler education in line with the part of the religious life reserved for them, the practices and rituals they were responsible for. In this training process, while men could examine all sources related to Jewish religion and law, women could only study on simpler texts such as *S'enā ur'enā (Women's Bible)* and *Tehinot*. This difference between the sexes in educational life is also seen in terms of worship. According to Jewish tradition, worship was a religious practice with the participation of men. Accordingly, the number of people (*mīnyān*) required for the performance of a worship must consist of at least ten men who have completed the age of thirteen. Generally, men performed their prayers as participants in the main halls of the synagogues, while women, as the audience of these prayers, were in separate sections of the synagogue called *ezrat nashim*. Reform Judaism was one of the first groups to seriously criticize this difference between the sexes in Jewish worship and to implement practices related to the participation of women in worship. By means of the practices carried out by them in the Hamburg Temple, the reformers tried to separate themselves from the traditional Jewish understanding that prevented women from participating in communal worship and that gave them a limited space. The imprint of this process for change is observed in different groups in American Judaism today. When these groups are examined, it is seen that some of them are led by female rabbis, and there are congregations for prayer and worship consisting of men and women participating altogether, and more participation of women in religious life is aimed. In this paper, information will be given about *Kadima Reconstructionist Community* in the United States, which carries out many projects in which women are at the central core, and the participatory position of women in Jewish religious life in America will be discussed by explaining the projects they carry out.

Keywords: Judaism, Women, Worship, *Mīnyān*, *Kadima*.

EDEBİ METİNDEN GÖRSEL METNE NECATİ CUMALI'NIN *MİNE*'SİNDE KADIN TEMSİLİ

Ahmet ÖZPAY* - Gülşah AK**

ÖZET

Mine, Necati Cumalı tarafından 1959 yılında yayımlanmış bir oyundur. Necati Cumalı, *Mine*'de kendine uygun olmayan bir erkekle evli olan güzel bir kadının toplum tarafından sömürülme ve çalışmasını anlatmaktadır. Mine, yaşadığı kasabada erkeklerin rahatsız edici bakışlarına ve kasaba halkının dedikodularına karşı kendini korumaya çalışan genç bir kadındır. Cumalı, toplumdaki erkek egemen anlayışı ve kırsal bölgede kadına bakışın problemleri olusunu, *Mine* üzerinden anlatmaya çalışmıştır. Mine, kocasının pasifliği yüzünden başka erkekler tarafından arzulanan bir kadının toplumun baskısı karşısında yaşadığı sıkıntıları ve kadın için özgür yaşamının ne kadar zor olduğunu anlatan bir metindir. Oyun, İstanbul Şehir Tiyatrosu tarafından 1959 ve 1960 yıllarında sahnelenmiş, 1982 yılında ise Atıf Yılmaz tarafından sinemaya aktarılmıştır. Türkân Soray'ın başrolde oynadığı filmde kadın sorunu ele alınmıştır. Atıf Yılmaz'ın *Mine* filmi, Türkiye'de kimlik arayışı içinde olan kadınların cinsel, ekonomik ve sosyal anlamda yaşadıkları problemlerin yansıtılması açısından önemli bir uyarlamadır. Kadının bir birey olarak her türlü konuyla ilgili isteklerinin olabileceği mesajı, film aracılığıyla daha geniş bir kitleye ulaşılarak verilmiştir. Yılmaz, bir kadın üzerinden tüm kadınların haklarını ve isteklerini bir toplumsal problem olarak beyaz perdeye aktarmıştır. Bu çalışmada Necati Cumalı'nın edebi metninin görsel metne dönüşürken uğradığı değişim “kadın” problemi ekseninde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Necati Cumalı, Atıf Yılmaz, Feminizm.

* Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, aozpay@gmail.com.

** Doktora Öğrencisi, gulsahak68@gmail.com.

FROM LITERARY TEXT TO VISUAL TEXT WOMEN'S REPRESENTATION IN NECATI CUMALI'S MINE

ABSTRACT

Mine is a play published by Necati Cumalı in 1959. Necati Cumalı tells the story of a beautiful woman who is married to an unsuitable man in Mine, trying to be exploited by society. Mine is a young woman who tries to protect herself against the disturbing gaze of men and rumors of the townspeople in her town. Cumalı tried to explain through Mine the male-dominated understanding of society and the problematic way of looking at women in the countryside. Mine is a text about the difficulties of a woman who is desired by other men because of her husband's passivity and how difficult it is for her to live freely. The play was staged by Istanbul City Theatre in 1959 and 1960 and transferred to the cinema by Atif Yılmaz in 1982. The women's issue was discussed in the film starring Türkan Şoray. Atif Yılmaz's film *Mine* is an important adaptation in terms of reflecting the sexual, economic and social problems experienced by women in search of identity in Turkey. The message that a woman as an individual can have wishes on all kinds of issues was given by reaching a wider audience through the film. Yılmaz has conveyed the rights and wishes of all women as a social problem to the silver screen through a woman. In this study, the transformation of Necati Cumalı's literary text into visual text has been examined in the axis of the "woman" problem.

Keywords: Female, Necati Cumalı, Atif Yılmaz, Feminism.

YILANI ÖLDÜRSELER'DE KADIN, NAMUS VE TÖRE KAVRAMLARI

Ahmet ÖZPAY* -Nermin KİREZLİ**

ÖZET

Yılanı Öldürseler, Yaşar Kemal'in 1950 yılında Adana/Kozan Hapishanesinde tutuklu olduğu zamanlarda tanıştığı bir çocuğun vasaadıklarından vola çıkarak 1976'da kaleme aldığı bir romandır. Eser, 1982 yılında basrolünü Türkan Soray'ın oynadığı, yine yönetmenliğini Türkan Soray'ın yaptığı bir filme dönüştürülmüştür. Eserde çocuk vastaki Hasan'ın içinde vasaadığı toplumun baskısıyla çok sevdiği annesini öldürmesi konu alınır. Esme (Hasan'ın annesi), hic suçu yokken Büyükanca tarafından suçlu ilân edilir. Buna önce oğulları sonra da köy halkı dâhil olur. Neticede anne Esme, oğlu Hasan'ın elinde törenin emrettiği cercevede kurban anneve dönüşür. Hasan annesinin sucsuz olduğunu bilmektedir. Ancak köy verinde Esme'nin başka erkeklerle birlikte olduğu hakkında çıkan dedikodular, Hasan'ın sürekli olarak namus kavramı üzerinden kısırtılması bu sonucu hazırlar. Hasan'ı buhrana sürükleyen bir diğer nokta ise babasının öcünü alması gerektiğidir. Köy halkı çocuğun öldürülen babasının yılan, kurbağa, kertenkele donunda köy verinde dolastığını ve Hasan'ın annesini öldürmesi gerektiğini yoksa kanının yerde kalacağını söylediğini çocuğa sürekli telkin eder. Romanda Hasan'ın babası Halil'i öldüren Abbas, Halil'in kardeşleri tarafından öldürülmüştür. Ancak eserdeki diğer önemli kadın Büyükanca bunu yeterli görmez. Oğlu Halil'in öldürülmesinden gelini Esme'yi sorumlu tutar ve onun da öldürülmesini ister. Ona göre asıl yılan, gelini Esme'dir. Esme'nin dillere destan güzelliğine karşı bütün köy tarafından duyulan kıskançlık da bu güzelliği yok etmeye yönelik olarak ortak hareket eder. Bu çalışmada hem roman hem de film üzerinden değerlendirme yapılmış; kadın cinsiyeti üzerinden işlenen cinayetin sorgulaması, toplumsal normlar, töre, kan davası, kıskançlık konuları ekseninde Esme'nin çıkmazı özelinde ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Töre, Namus, Yaşar Kemal, Yılanı Öldürseler.

* Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, aozpay@gmail.com.

** Doktora Öğrencisi, nerminkirezli27@gmail.com.

THE CONCEPT OF WOMAN, HONOR AND TRADITION IN TO CRUSH THE SERPENT

ABSTRACT

To Crush The Serpent is a novel written by Yaşar Kemal in 1976 based on the experiences of a child he met during his time in Adana/Kozan Prison in 1950. It was later adapted into a movie in 1982 which was acted and directed by Türkan Soray. The novel tells the story of Hasan in his childhood, who kills his beloved mother under the influence of the society he lives in. Esme (Hasan's mother) is blamed by the Grandmother even though she is innocent. First her sons, then the whole village gets involved in the debate. As a result, Esme is killed by her son Hasan as the tradition dictates. Hasan knows that his mother is innocent. However, the rumors about Esme's being with other men in the village and Hasan's constant provocation over the concept of honor prepares this result. What also pushes Hasan into depression is the fact that he needs to avenge his father. The people in the village claim that his late father has returned from the dead and is haunting the village, and he needs to avenge his father by killing his mother to let him rest in peace. In the novel, Abbas who is responsible for the death of Hasan's father Halil, is killed by Halil's brothers. But for the Grandmother, who is the other prominent woman in the story, this isn't enough. She blames Esme for her son Halil's death, and she wants her killed too. For her, the real villain is Esme. The jealousy around the village for Esme's stunning beauty also ends up fueling the desire to end her life. In this study, evaluation was made on both the novel and the film; The questioning of the murder committed over the female gender has been handled in particular Esme's predicament on the axis of social norms, custom, blood feud, and jealousy.

Keywords: Woman, Tradition, Honor, Yaşar Kemal, To Crush The Serpent.

OSMAN HAMDİ BEY'İN KADIN TEMALI BAZI RESİMLERİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

Akın TERCANLI*

ÖZET

XIX. yüzyıl Osmanlı toplumunun elit kesimi, sanatın “amacından” ziyade hangi eserin sanat eseri sayılacağı sorusu üzerinden konuya yaklaşmışlardır. Kuramsal düzeydeki tartışmalar, Erken Modern Dönem olarak adlandırılan değişim çağı içerisinde yeni bir ivme kazanmıştır. Yüzyıllardır Osmanlı resim sanatına hükmeden konular yanında tekniklerin de değişiyor olması yayılımın etki alanını genişletmiştir. Bir başka ifade ile tasvir sanatında oluşmaya başlayan yeni rutinler, Batı eksenli tekniklerle kendini var etme sürecine girmiştir. Böylesine bir ortamda eserlerine veren Osman Hamdi Bey (1842-1910) sadece çağını belgeleyen bir ressam değil ilklerin öncüsü olarak da bilinen çok yönlü tarihi bir şahsiyettir. Osman Hamdi, ressam sıfatıyla ön plana çıkmış olsa da Müze-i Hümayun’un ilk Müslüman müdürü, Eski Eserler Tüzüğü’ndeki yanlış uygulamaların düzeltilmesi için amansız mücadele veren Osmanlı aydını, Kadıköy’ün ilk belediye başkanı, Sanâyi-i Nefise Mektebi’nin (1882) kurucusu ve Batı tarzı Türk resminde figürlü kompozisyonu kullanan ilk ressamdır. Arkeoloji üzerinden ulus bilincinin inşa edilmeye çalışıldığı, emperyalist söylemlerin nitelik değiştirdiği bir zaman diliminde müzenin başında bulunan Osman Hamdi’nin, kendinden olmayanı yok eden sömürgeci anlayışa karşı takındığı mesafeli tavır üslubunu etkilemiştir. Sanatçının eserlerinde “birey” olmanın bütünlüklü bir şekilde vurgulandığı görülür. Ressamın bu tutumu, bir yandan kadın imgesinin resim sanatında yeniden şekillenmesine olanak sağlarken diğer yandan da Avrupa’nın fantastik Harem temalı eğilimlerine karşı bir duruş olmuştur. Çalışmamızda, kadın figürlerini mekânın, kompozisyonun ya da resme katılan unsurların bir parçası olarak görmekten ziyade “birey” ekseninde ele alan Osman Hamdi Bey’in *Kur’an Okuyan Kız* (1880), *İstanbul Hanımefendisi* (1881), *Gezintide Kadınlar* (1887) ve *Mimozalı Kadın* (1906) gibi bazı resimleri üzerinde duracağız. Temel amacımız, bir Osmanlı aydınının zihninde, geç dönemde şekillenen kadın imgesinin tasvir sanatlarındaki yansımalarına daha yakından bakarak ilgili resimlerin sanatçının bireysel üslup özellikleri açısından değerlendirmesini yapmaktır.

Anahtar Kelimeler: Müze-i Hümayun, Sanâyi-i Nefise Mektebi, Osman Hamdi Bey, *Kur’an Okuyan Kız*, *İstanbul Hanımefendisi*.

* Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü, akintercanli@kilis.edu.tr.

EVALUATION ON SOME WOMEN THEMED PAINTINGS OF OSMAN HAMDI BEY

The elite of the 19th century Ottoman society approached the subject through the question of which work would be considered a work of art rather than the “purpose” of art. Discussions at the theoretical level gained a new momentum in the age of change called the Early Modern Period. The fact that the techniques were changing along with the subjects that dominated the Ottoman painting art for centuries expanded the scope of the spread. In other words, the new routines that started to form in the art of depiction entered the process of creating themselves with Western-oriented techniques. Osman Hamdi Bey (1842-1910), who gave his works in such an environment, is not only a painter who documents his age, but also a versatile historical figure known as the pioneer of firsts. Although Osman Hamdi is came to the fore as a painter, the first Muslim director of the Müze-i Hümayun, the Ottoman intellectual who struggled relentlessly to correct the wrong practices in the Regulation of Ancient Works, the first mayor of Kadıköy, founder of the Sanayi-i Nefise Mektebi (1882) and the first painter to use figured composition in Western-style Turkish painting. Osman Hamdi, who was the head of the museum at a time when the consciousness of the nation was tried to be built through archeology and the imperialist discourses changed their quality, influenced the distant attitude of Osman Hamdi against the colonialist understanding that destroys what is not his own. In the works of the artist, it is seen that being an “individual” is emphasized in a holistic way. This attitude of the painter, on the one hand, allowed the female image to be reshaped in the art of painting, on the other hand, it was a stance against the fantastic harem-themed trends of Europe. In our study, we will focus on some of Osman Hamdi Bey’s paintings, such as *Girl Reciting the Our’an* (1880), *Lady of Istanbul* (1881), *Women on Travel* (1887), and *Woman with Mimosa* (1906), who consider female figures on the axis of “individual” rather than as a part of space, composition or elements participating in the painting. Our main aim is to evaluate the related paintings in terms of the artist’s individual stylistic features, by looking more closely at the reflections of the female image, which was shaped in the late period, in the mind of an Ottoman intellectual.

Keywords: Müze-i Hümayun, Sanayi-i Nefise Mektebi, Osman Hamdi Bey, *Girl Reciting the Qur’an*, *Lady of Istanbul*.

OSMANLI'DA KADIN KİMLİĞİNİN KAMUSALLAŞMASINDA EDEBİYATIN İŞLEVİ

Burak ÇAVUŞ*

ÖZET

Edebiyatın işlevleri arasında bireysel ve toplumsal düzeyde birçok maddeyi sıralayabiliriz. Bu noktada zaman, mekân, kültür, hâkim politikalar ve toplumsal olavlar etkili olduğu gibi bireysel duvus ve inanışların da etkisi söz konusudur. Sadece Türk edebiyatının tarihi seyrine baktığımızda da edebiyata farklı zamanlarda farklı işlevlerin yüklendiği açıkça görülür. Divan edebiyatı sairinin edebiyatla amacı farklıyken Tanzimat dönemi sanatçısının edebiyattan beklediği görev farklıdır. Söz konusu kadın kimliği olduğunda ise edebiyat, kamuva hitap eden bir arac olarak birçok coğrafya ve kültürde kadın kimliğinin kamusal alanda görünümüne olanak sağlamıştır. Osmanlı dönemi Türk edebiyatı da özellikle de Tanzimat döneminde, ataerkil bir düzen içerisinde daha çok özel alanla sınırlandırılmış kadın kimliğinin kamusal alanda görünürlüğünü ve devamında da kabulünü sağlayan araçlardan olmuştur. Kadınlar, dergilerle, gazetelerle, çeşitli türlerde yazdıkları kitaplarla isimlerini ve fikirlerini kamuyla paylaşabilmiş, ürettikleri metinlerle varlıklarının sadece özel alanlarla sınırlandırılmayacak kadar güçlü olduklarını göstermişlerdir. Özellikle de kadınların çıkardığı ve kadınlar için çıkartılan dergiler ve gazete ekleri, kadının tanınma, kabul görme, kimlik kazanma, kadın hakları ve kadın sorunları gibi konularda ilerlemesine imkân vermiştir. Bu vesileyle ve dönemin görece özgür ortamında kadın yazar ve şairlerin sayısında ciddi bir artış olmuş, kadınların kadınlara yönelmesi adeta kolektif bir hareket hâlini almıştır. Bu çalışmada da kadınların kamusal alanda var olma, kimlik kazanma gibi eğilimler neticesinde edebiyatın işlevi irdelenmiş, Tanzimat dönemi gazete ve dergilerinin bu amaçla nasıl işlevsel hâle getirildiği tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Kadın, Kamusal Alan, Edebiyatın İşlevi.

* Dr. Öğr.Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Erbaa Sosyal ve Beşerî Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, burak.cavus@gop.edu.tr

THE FUNCTION OF LITERATURE IN THE PUBLICIZATION OF WOMEN'S IDENTITY IN OTTOMAN

ABSTRACT

Among the functions of literature, we can list many items at the individual and social level. At this point, time, place, culture, dominant policies and social events are effective as well as individual perceptions and beliefs. When we only look at the historical course of Turkish literature, it is clearly seen that different functions were attributed to literature at different times. While the purpose of the poet of Divan literature with literature is different, the task that the artist of the Tanzimat period expects from literature is different. When it comes to female identity, literature, as a tool that speaks to the public, has enabled the appearance of female identity in the public sphere in many geographies and cultures. Ottoman period Turkish literature, especially in the Tanzimat period, was one of the tools that ensured the visibility and subsequent acceptance of the female identity, which was limited to the private sphere, in a patriarchal order. Women have been able to share their names and ideas with the public through magazines, newspapers, and books they have written in various genres, and have shown that their existence is too strong to be limited to private areas with the texts they produce. Especially the magazines and newspaper supplements published by women and for women allowed women to advance in issues such as recognition, acceptance, gaining identity, women's rights and women's issues. On this occasion and in the relatively free environment of the period, there was a serious increase in the number of women writers and poets, and women's orientation to women became almost a collective action. In this study, the function of literature as a result of the tendencies of women to exist in the public sphere and to gain identity has been examined, and it has been discussed how the newspapers and magazines of the Tanzimat period were made functional for this purpose.

Keywords: Ottoman, Woman, Public Space, Function Of Literature.

FELSEFEDE ÖZGÜNCE BİR YERLİ DURUS ÖRNEĞİ: MÜBAHAT TÜRKER KÜYEL DÜŞÜNCESİNDE FELSEFENİN NELİĞİ/KÖKENİ MESELESİ

Mustafa KINAĞ*

ÖZET

Felsefenin Antik Yunan devletlerinde neşet eden bir sistem olduğu; başta felsefenin kurucusu olarak kabul edilen Thales olmak üzere bu sistemin kuruluşunda rol alan kadim dünya düşünürlerinin bir felsefe mucizesini meydana getirdikleri, genel kabul gören bir anlayış olarak bilinegelmiştir. Her ne kadar mitolojik pagan inançlarının bir bütün olarak insanın bilgi varlık ve değer alanları üzerindeki etkilerinden net bir kopuşu ifade etse de ve bu yönüyle insan zihninin etkileyici bir evrimsel sürecini başlatmış olsa da Antik Yunan insanının bu kırılmayı meydana getirecek potansiyelini farklı kültür ve medeniyetlere borçlu olduğu aşıkârdır.

Literal / etimolojik anlamıyla mucizenin olağanüstülük, doğaüstülük imalarını ya da anlamlarını içerdiği göz önünde bulundurulduğunda, insan zihninin doğrudan ve açıkça doğaya yönelimini amaç edinen antikite düşüncesi – bilinegelenin aksine – doğaüstülüğü ifade eden mucize kavramıyla değil, tam olarak zihnin doğayı hakikatin kendisinde saklı olduğu bir alan olarak görmesi ve kabul etmesiyle açıklanabilir. Öz bir ifadeyle felsefenin başlangıcı itibarıyla bir Yunan mucizesi olduğu söylemi, bu söylemin referansta bulunduğu insan zihninin yönelimlerine karşıt, insan zihninin söz konusu kronolojide ulaştığı aşamaya gelinceye kadarki zamansal ve mekânsal etkileyici katalizör unsurları göz ardı eden bir tutum olarak kabul edilebilir.

Bu noktada felsefenin kurucuları olarak kabul edilen antik Yunan filozoflarının öteki medeniyetlere çok şey borçlu olduğunu açık bir cesaretlilikle vurgulayan Türk filozof Mübahat Türker Küyel, felsefenin doğuşuna etki eden iki önemli faktöre vurgu yapar; doğanın mahza kendisi ve diğer kadim kültür ve medeniyetler.

Felsefenin doğuşuna etki eden faktörlerin, bu faktörleri meydana getirerek besleyen itici güçlerle olan ilişkisi Küyel’in düşüncesinin ana vurgu noktalarını oluşturur.

Anahtar Kelimeler: Felsefe, Felsefenin Kökeni, Mübahat Türker Küyel.

* Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Felsefe ve Din Bilimleri, mustafakinag@kilis.edu.tr.

AN EXAMPLE OF TYPICAL NATIVE STANCE IN PHILOSOPHY: THE ISSUE OF ORIGIN OF PHILOSOPHY IN THE THOUGHT OF MUBAHAT TURKER KUYEL

ABSTRACT

It has been known as a generally accepted thought that Philosophy is a system that originated in Ancient Greek states and that the ancient world wises, who took part in the establishment of this system, especially Thales, who is accepted as the founder of philosophy, brought about a miracle of philosophy. Although it expresses a clear break from the effects of mythological pagan beliefs on human knowledge, existence and value fields as a whole and has started an impressive evolutionary process of the human mind in this aspect, it is obvious that Ancient Greek period owed their potential to bring about this break to different cultures and civilizations.

Considering that miracle in its literal / etymological sense includes the implications or meanings of the extraordinary, the supernatural, the thought of antiquity, which aims to face the human mind directly and openly to nature - contrary to the usual – can be explained not as the concept of miracle expressing the supernatural, but exactly as that the mind sees and accepts the nature as a field where the truth is hidden. In a nutshell, the discourse that philosophy is throughly a Greek miracle, can be regarded as opposite to the orientations of the human mind that this discourse refers to and as an attitude that ignores the temporal and spatial influencing catalyst elements that is aforementioned until the human mind reaches the in the chronology in question.

At this point, the Turkish philosopher Mubahat Turker Kuyel, emphasizing that the ancient Greek philosophers, who are accepted as the founders of philosophy, owed a lot to other civilizations, emphasizes two important factors that influenced the birth of philosophy; nature itself and other ancient cultures and civilizations.

The relationship between the factors affecting the emergence of philosophy and the driving forces that feed these factors constitute the main emphasis of Kuyel's thought.

Keywords: Philosophy, Origin of Philosophy, Ubahat Turker Kuyel.

ÇOCUK BİYOGRAFİLERİNDE ROL MODEL OLARAK KADIN KAHRAMANLAR

Nuran BAŞOĞLU*

ÖZET

Cocuk edebiyatında biyografi türü ile çocukların kişilik gelişimlerinin yanı sıra kültürel ve sosyal gelişimlerini desteklemek ve ayrıca onlara edebî ve estetik bir zevk kazandırmak mümkündür. Göksen'e göre (1980: 129) biyografiler, cocuktaki “büyüklere özenme ve havranlık” duygusunu geliştiren en uygun araçlardır. Tanju (2013: 127) ise çocukların belli dönemlerde ünlü kişileri model alma voluyla özdeşleşme duygularını doyurmaya çalıştıklarını ve de baskalarının hayat kavgalarını, karşılaştıkları türlü sorunları ve başarılarının nedenlerini anlatarak, onları ileride karşılasabilecekleri durumlara hazırladığını belirtir. Çocuklara doğru rol modeller sunmak ve sosyal öğrenmelerini desteklemek için çocuk biyografilerinde yer verilen kahramanlar incelenmelidir. Bu araştırmada çocuk biyografilerinde rol model olarak yer alan kadın kahramanları belirlemek amacıyla 1930-2020 yılları arasında bir alan yazın taraması yapılmıştır. Çocuk ansiklopedileri ve çocuklar için kitap çıkarak yayınevi katalogları taranmış ve Türk yazarlar tarafından yazıldığı görülen 80 kitap belirlenmiştir. Sonuç olarak; *Cesur Kızlara Yol Arkadaşları*, *Cesur Kadınların ilham Veren Hikâyeleri* gibi birçok başarılı ve önemli kadının yaşam öyküsüne tek bir eserde yer veren kitaplar olduğu gibi *Kadın Halk Kahramanları* ve *Kadın Ressamlar* gibi farklı isimleri tanıtan ve seri halinde yazılmış kitapların da yazıldığı görülmüştür. Çocuk biyografilerinde rol model olarak yer verilen kadın kahramanların; yönetici, bilim kadını, yazar, dinî şahsiyet, sanatçı, asker, öğretmen ve hemşire oldukları belirlenmiştir. Halide Edip Adıvar (6 kitap), Nene Hatun (5 kitap) ve Üsteğmen Fatma Seher Erden'in (4 kitap) çocuk biyografilerinde en çok yer verilen kadın kahramanlar oldukları görülmüştür. Spor alanında ve iş hayatında başarıyla nam salmış kadınlara hiç yer verilmediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Biyografileri, Kadın, Rol Model.

* Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, nuranbasoglu@hotmail.com.

HEROES AS ROLE MODELS IN CHILD BIOGRAPHIES

ABSTRACT

With the type of biography in children's literature, it is possible to support the cultural and social development of children as well as their personality development, and also to give them a literary and aesthetic pleasure. According to Goksen (1980: 129), biographies are the most appropriate tools that develop the feeling of "attention and admiration for elders" in children. Tanju (2013: 127), on the other hand, states that children try to satisfy their sense of identification by modeling famous people in certain periods, and also prepares them for the situations they may encounter in the future by explaining other people's life struggles, all kinds of problems they face and the reasons for their success. The heroes included in children's biographies should be examined in order to present children with the right role models and support their social learning. In this research, a literature review was conducted between 1930 and 2020 in order to determine the heroines who are role models in children's biographies. Children's encyclopedias and publishing house catalogs were scanned and 80 books were determined to be written by Turkish authors. As a result; It has been observed that there are books that include the life stories of many successful and important women in a single work, such as *Companions for Brave Girls*, *Inspiring Stories of Brave Women*, as well as books that introduce different names such as *Female Folk Heroes* and *Female Painters*, written in series. The heroines included as role models in children's biographies; administrators, scientists, writers, religious figures, artists, soldiers, teachers and nurses. It has been seen that Halide Edip Adivar (6 books), Nene Hatun (5 books) and First Lieutenant Fatma Seher Erden (4 books) are the heroines most frequently mentioned in child biographies. It has been determined that women who have gained a reputation for success in the field of sports and business life are not included at all.

Keywords: Child Biographies, Women, Role Models.

TÜRK KADINININ FELSEFEYE İLK MÜDAHALESİ: FATMA ALİYE HANIM VE ÜÇ ESERİ

Peyami Safa GÜLAY*

ÖZET

Terâcim-i Ahvâl-i Felâsife (Filozofların Bivografileri), *Tedkîk-i Ecsâm* (Cisimlerin İncelenmesi) ve *Tezâhür-i Hakikat* (Hakikatin Tezahürü) Fatma Aliye Hanım'ın eserlerinden olmakla beraber, Türk kadınının felsefeye ilk müdahalelerini ifade eden üç eser olarak da önem tasırlar. Bu eserler ilk kadın mütercim, kadın sorunlarına sistematik olarak değinen ilk kadın romancı, dünya sergilerine davet edilen ilk kadın vazar gibi sıfatlarının vanında, Fatma Aliye Hanım'a, ilk kadın felsefecimiz unvanını da kazandırır. *Terâcim-i Ahvâl-i Felâsife*, bir felsefe tarihi olarak okunabilir. Bu felsefe tarihinin en baskın iki özelliğinden ilki, Osmanlı/İslam kültürünü Batılı felsefi gelenekle vüzlestirerek haklılaştırmasıdır. İkincisi ise, bu haklılaştırmanın İlkçağ felsefesiyle sınırlandırılması, yani modern felsefe tarihinin bu okumaya dâhil edilmemesidir. Hâlbuki Fatma Aliye Hanım, *Tedkîk-i Ecsâm* ve *Tezâhür-i Hakikat*'te görebileceğimiz üzere, modern felsefe tarihinden de haberdardır. Fatma Aliye Hanım'ın bu üç felsefi eseri bir arada incelendiğinde, onun felsefi yönelimiyle ilgili şöyle bir tablo çıkar karşımıza: Bariz bir materyalizm eleştirisi, hem dil ve hem de hareket noktası bağlamlarında geleneksel İslami geleneğe müracaat ve İslam kültürünün Batılı argümanlar karşısında müdafaası. Fatma Aliye Hanım bu tabloyu, bir taraftan "hikmet" yerine "felsefe" kullanımı gibi venilikçi hamlelere yaslanan, bir taraftan da geleneksel olanın oldukça önemli bir noktada konumlandırıldığı, gerilimli bir dil üzerinden kurar. Nihayet karşımızda birtakım özellikleriyle felsefi terminolojinin kapısının çalan fakat birtakım hassasiyetleriyle de angaje birer okuma olarak o kapıdan içeri tam anlamıyla giremeyen metinler bulunur.

Anahtar Kelimeler: Kelâm, Beydâvî, Sünnilik, Siyaset, İmamet.

* Dr. Öğr. Üyesi, Samsun Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Felsefe Bölümü, peyamisafagulay@gmail.com.

THE FIRST INTERVENTION OF TURKISH WOMEN IN PHILOSOPHY: FATMA ALIYE HANIM AND HER THREE WORKS

ABSTRACT

Although *Terâcim-i Ahvâl-i Felâsife* (Biographies of Philosophers), *Tedkîk-i Ecsâm* (Examination of Objects) and *Tezâhür-i Hakikat* (The Manifestation of Truth) are among the works of Fatma Aliye Hanım, they are also important as three works expressing the first interventions of Turkish women in philosophy. These works have earned Fatma Aliye the title of our first woman philosopher, as well as being the first woman translator, the first woman novelist to systematically address women's issues, and the first woman writer invited to world exhibitions. *Terâcim-i Ahval-i Felâsife* can be read as a history of philosophy. The first of the two most dominant features of this history of philosophy is that it justifies the Ottoman/Islamic culture by confronting it with the Western philosophical tradition. The second is that this justification is limited to ancient philosophy, that is, the history of modern philosophy is not included in this reading. However, Fatma Aliye Hanım is also aware of the history of modern philosophy, as we can see in *Tedkîk-i Ecsâm* and *Tezâhür-i Hakikat*. When these three philosophical works of Fatma Aliye Hanım are examined together, we see the following picture regarding her philosophical orientation: An obvious criticism of materialism, a reference to traditional Islamic tradition in terms of both language and starting point, and the defense of Islamic culture against Western arguments. Fatma Aliye Hanım builds this painting on a tense language that leans on innovative moves such as the use of “philosophy” instead of “wisdom” on the one hand, and where the traditional is positioned at a very important point on the other. Finally, there are texts that knock on the door of philosophical terminology with some of their features, but cannot fully enter through that door as engaged readings with some sensitivities.

Keywords: Kelam, Beydavi, Sunnism, Politics, İmamate.

KIRIM TATAR TÜRKÇESİNDE “KADIN” İLE İLGİLİ SÖZ VARLIĞI

Seher MAŞKARAOĞLU*

ÖZET

Kadın Türk toplumunda sosval havatta, aile havatında pek çok millette olmadığı kadar önemli bir vere sahiptir. Türk kültüründe havatın içerisinde etkin bir rolü olan kadın devlet idaresinde de söz sahibidir. Ötüken Uygur Kağanlığı vazıtlarından Tarvat'ta geçen *tenride bolmış el etmiş bilge kağan atadı elbilge katun atadı* “Tenride Bolmış El Etmis Bilge(vi) kağan (olarak) atadı Elbilge(vi) katun (olarak) atadı.” cümleleri kağan/katun atama töreninde cinsiyet ayrımcılığı gözetilmediğinin ve katun sözünün kağan eslerinin resmi unvanı olduğunun göstergesidir. Eski Türkçede “bilge kisi”, “sıvaset ve idarede vetkin kisi” anlamlarındaki bilge sözünün resmi bir hükümdarlık unvanı olmakla beraber hükümdar anneleri ve eşlerinin de taşıyabildiği cinsiyetler üstü bir unvan olması kadına verilen değeri göstermesi bakımından önemlidir.

Türkçenin genel söz varlığını yansıtan kaynaklar incelendiğinde kadın ile ilgili zengin bir malzeme olduğu görülmektedir. Çalışmamızda Kırım Tatar Türkçesinde kadın ile ilgili söz varlığı Seyran Memetovic Useinov'un üç ciltlik *KırımTatarca-Rusça-Ukraince Lugat* adlı sözlüğünden taranarak listelenmiştir. Elde edilen söz varlığı genel anlamda kadın kavramını karşılayan kelimeler, kadın için kullanılan sıfatlar, kadının mesleği ile ilgili kelimeler, kadının kıyafetleri ve eşyaları ile ilgili kelimeler, kadına seslenme ifade eden kelimeler, kadınla ilgili akrabalık terimleri, kadının toplumdaki statüsünü ifade eden kelimeler, kadının evliliği ile ilgili kelimeler, toplumda hoş karşılanmayan tavır ve davranışlara göre kadınla ilgili kelimeler, mitoloji veya dini inanç sistemleri içerisinde kadınla ilgili kelimeler, kadın kavramı ile ilgili fiiller, kadının sağlığı ile ilgili kelimeler gibi başlıklar altında sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırım Tatar Türkçesi, Kadın, Söz Varlığı.

* Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, seher.maskaraoglu@kilis.edu.tr.

THE VOCABULARY RELATED TO WOMEN IN CRIMEAN TATAR TURKISH

ABSTRACT

Women have an important place in social life and family life in Turkish society, unlike many other nations. Women, who have an active role in life in Turkish culture, also have a say in state administration. The phrase *tenride bolmış el etmiş bilge kağan atadı elbilge katun atadı* “Tenride Bolmuş El Etmiş Bilge(vi) kağan (olarak) atadı Elbilge(vi) katun (olarak) atadı.” in Taryat, one of the Ötüken Uyghur Khaganate inscriptions, is an indication that gender discrimination is not observed in the khan/katun appointment ceremony and the word katun is the official title of the khan’s wives. Although the word wise, which means “wise person”, “competent person in politics and administration” in Old Turkish, is an official title of rulership, it is important in terms of showing the value given to women that it is a transgender title that can be carried by the mothers and wives of the rulers.

When the sources reflecting the general vocabulary of Turkish are examined, it is seen that there is a rich material about women. In our study, the vocabulary related to women in Crimean Tatar Turkish is listed by scanning Seyran Memetovic Useinov’s three-volume Crimean Tatar-Russian-Ukrainian Dictionary. The vocabulary obtained is listed under the headings such as words that correspond to the concept of women in general, adjectives used for women, vocabulary related to the profession of a women, words related to women’s clothes and belongings, words expressing a call to a women, kinship terms related to women, words that express the status of women in society, words related to women’s marriage, words related to women according to attitudes and behaviors that are not welcome in society, words related to women in mythology or religious belief systems, verbs related to the concept of woman, words about women’s health.

Keywords: Crimean Tatar Turkish, Woman, Vocabulary.

KADIN İMGESİ BAĞLAMINDA *HER GÜNE BİR MASAL* KİTABININ İNCELENMESİ

Tuba KAPLAN*

ÖZET

Cocuklar için hazırlanan kitapların çocukları eğitmek ve iyi zaman gecirmelerini sağlamak gibi görevleri vardır. Kimi zaman bu kitaplarda çevresini vakından tanıma fırsatı vakalayan çocuk, kimi zaman da haval bile edemeveceği bir dünyayla karşılaşabilir. Bu noktada ise masallar çocuğun haval dünyasını geliştiren en önemli vazınsal metinlerden biridir. Çünkü masal metnindeki olaylar ve kahramanlar olağanüstü özellikler tasır ve çocuğu haval kurmaya, geleceğe umutla bakmaya tesvik eder. Her masal metninin içinde çocuğa aktarılmak istenen iletiler vardır ve bu iletiler çocuğun eğitimine önemli katkı sağlar. Bu iletiler bazen doğrudan bazen de örtülü bir şekilde kahramanlar aracılığıyla verilir. Bu nedenle masaldaki kahramanlar oldukça önemlidir, bunların içinde kadın modelinin ise çocuk için ayrı bir anlamı vardır. Çünkü bir çocuk için anne çok değerlidir hatta onun hayatındaki en değerli varlığıdır. Çocuk üzerinde bu denli etkisi olan annenin yani kadının çocuk kitaplarında ne şekilde sunulduğu da oldukça önemlidir. Bu çalışmada çocuklar için başucu kitabı olabilecek eserlerden biri olan ve Tarık Demircan tarafından derlenip çevrilen “Her Güne Bir Masal” kitabında yer alan masallarda kadın imgesinin ne şekilde incelendiğini tespit etmek amaçlanmıştır. 365 masal metninden oluşan kitapta masallar, aylara hatta günlere ayrılmıştır. Masal metinlerinin dünya masallarından olması yalnızca ülkemizde değil, dünyada kadına olan bakış açısını göstermesi bakımından önemlidir. Nitel bir araştırma olan çalışmanın verileri doküman incelemesiyle elde edilmiştir. Çalışmada, “Her Güne Bir Masal” adlı çocuk kitabında yer alan masallardaki “kadın imgesi” içerik çözümlemesi türünde sıklık çözümlemesi (frekans analizi) tekniği kullanılarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Kadın Modeli, Her Güne Bir Masal, Çocuk, Çocuk Kitabı.

* Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, tuba.kaplan@kilis.edu.tr.

AN ANALYSIS OF BOOK IN “A TALE FOR EVERY DAY” THE CONTEXT OF THE IMAGE OF WOMEN

ABSTRACT

Books prepared for children have duties such as educating children and ensuring that they have a good time. Sometimes, the child, who has the opportunity to get to know his/her surroundings closely in these books, may encounter a world that he cannot even imagine. At this point, tales are one of the most important literary texts that develop the imagination of the child. Because the events and heroes in the tale text have extraordinary characteristics and encourage the child to dream and look to the future with hope. There are messages to be conveyed to the child in each tale text, and these messages make an important contribution to the education of the child. These messages are sometimes given directly and sometimes implicitly through the heroes. For this reason, the heroes in the tale are very important, and the female model among them has a different meaning for the child. Because for a child, a mother is very valuable, even her most valuable asset in her life. It is also very important how the mother, that is, the woman, who has such an impact on the child, is presented in children's books. In this study, it is aimed to determine how the image of woman is examined in the tales in the book “A Tale for Every Day”, which is one of the works that can be a bedside book for children and compiled and translated by Tarık Demircan. In the book, which consists of 365 tale texts, the tales are divided into months and even days. The fact that tale texts are among the world's tales is important not only in our country, but also in the world in terms of showing the point of view of women. The data of the study, which is a qualitative research, were obtained by document analysis. In the study, the "female image" in the tales in the children's book “A Tale for Every Day” was analyzed using the frequency analysis (frequency analysis) technique in the type of content analysis.

Keywords: Woman, Female Model, A Tale For Every Day, Child, Children's Book.

DUYGU ASENA’NIN ROMANLARINA EKOFEİMİNİST BİR YAKLAŞIM

Betül HASTAOĞLU ÖZBEK*

ÖZET

Cinsiyetçi vaklasımlara karşı çıkan ve toplumdaki cinsiyet esitsizliğinin sona ermesi gerektiğini savunan feminizm, ortaya çıktığı on sekizinci yüzvılın sonlarından bu zamana kadar farklı dalgalar hâlinde gelir. Radikal, liberal, sosyalist, postmodern, popüler gibi adlarla birçok türe ayrılan feminizm, ekofeminizmin de çıkış noktasıdır.

Yirminci yüzvılda ekolojik çalışmaların hız kazanmasıyla belirginlesen çevre bilinci, edebiyata da vansır. Böylece edebiyatın çevreyle olan ilişkisini inceleyen ekoelestiri terimi oluşturulur. Feminizimin ekoelestiriyle ilişkilendirilmesinden ise ekofeminizm meydana gelir. Ekofeministler, savaş dönemlerinde ve bilimsiz yaklaşımlarla doğanın tahrip edilmesi gibi kadınların da fiziksel-psikolojik yönlerden sömürüldüğüne dikkati çekerek doğadaki hak destesinin korunması gerektiğini belirtirler.

Coğunlukla adı feministler arasında anılan gazeteci-yazar Duygu Asena, roman ve yazılarında, doğallıktan vanaır; eşitliğin, özgürlüğün tüm canlılar için var olması gerektiğini öne sürerek ekofeminist bir tavır sergiler. Esasında o, kadınların yüceltilmesini değil, herkes için eşit ve adil olan bir yaşamın inşa edilmesini ister. İnsanoğlunun hükmetme arzusuna ve ezen-ezilen ilişkisine karşı çıkar.

“Duygu Asena’nın Romanlarına Ekofeminist Bir Yaklaşım” adlı bu çalışmada, yazarın romanlarındaki kadın ve erkek karakterlere, toplum tarafından biçilen roller üzerinde durulmakta, bu durumun doğurduğu olumsuz sonuçlara yer verilmektedir. İnsanların birbirleri üzerinde kurdukları baskıların özgürlükleri kısıtladığı dile getirilerek adaletli bir dünyanın önemi vurgulanmaktadır. Kişilerin farklılıklarını kabul edip yaşam haklarına karşılıklı olarak saygı duydukları sürece daha huzurlu bir hayat süreceklere işaret edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Feminizm, Ekofeminizm, Özgürlük, Toplumsal Cinsiyet, Duygu Asena.

* Öğr. Gör. Dr., Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, bhastaoglu@firat.edu.tr.

AN ECOFEMINIST APPROACH TO DUYGU ASENA'S NOVELS

ABSTRACT

Feminism, which opposes sexist approaches and advocates an end to gender inequality in society, develops in different waves from the end of the eighteenth century until this time. Feminism, which is divided into many genres with names such as radical, liberal, socialist, postmodern, popular, etc., is also the starting point of ecofeminism.

Environmental awareness, which became evident with the acceleration of ecological studies in the twentieth century, is also reflected in the literature. Thus, the term ecocriticism, which examines the relationship of literature with the environment, is created. Ecofeminism occurs with the association of feminism with ecocriticism. Ecofeminists point out that women are also exploited physically and psychologically, just as nature is destroyed by unconscious approaches during times of war, and they state that the balance of rights in nature should be preserved.

Journalist-writer Duygu Asena, who is often mentioned among feminists, favors naturalness in her novels and writings; she takes an ecofeminist stance by suggesting that equality and freedom should exist for all living creatures. In fact, she does not want women to be glorified, but to build a life that is equal and just for all. She opposes the human desire to dominate and the oppressor-oppressed relationship.

In this study titled "An Ecofeminist Approach to Duygu Asena's Novels", the roles assigned by the society to the male and female characters in the author's novels are emphasized and the negative consequences of this issue are included. The importance of a just world is emphasized by expressing that the pressures that people establish on each other restrict freedoms. It is pointed out that as long as people accept their differences and mutually respect their right to life, they would live a more peaceful life.

Keywords: Feminism, Ecofeminism, Freedom, Gender, Duygu Asena.

ÇOCUK YAZARLARIN KALEMİNDEN ÖYKÜLERDEKİ “KADIN” FİĞÜRÜ

Elif AYDIN*

ÖZET

Cocuğun sağlıklı ve donanımlı bir birev olabilmesi için gerekli bütün fiziksel, zihinsel ve duvussal gelişimini desteklemeyi görev edinen çocuk edebiyatı bu amacını gerçekleştirebilmek için çocuğu her yönüyle tanımaya ihtivac duvar. Cocuğu gerek gözlemleyerek gerek onun hakkında vazılan ve araştırılan her malzemeye basvurarak çocuğun dünvasına girmeye çalışır. Cocuğun haval gücü ve dünvasına girmeyi basaran bir çocuk edebiyatı: çocuğun gelişimine destek vermede de o derece başarılı olacaktır. Bu bakımdan çocuğun kendi yazdığı eserler voluyla çocuğu anlamaya çalışmak: onu tanımanın başka bir voludur. Bu çalışmada çocuk yazarların kendi vazdıkları öykülerdeki kadın figürünü – anne, üvey anne, teyze, babaanne, kız kardeş, hala, arkadaş vb. olmak üzere- bütün rol modelleriyle ortaya koymak amaçlanmıştır. Cocuğun hayal, duygu ve düşünce dünvasındaki kadın imajı çizilmek istenmiştir.

Çalışma, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Verilerinin toplanması doküman incelemesi ile gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda çocuk edebiyatında önemli bir yer edinmiş Zeynep Cemali’nin anısını yaşatmak üzere Gün Işığı Kitaplığı tarafından düzenlenen Zeynep Cemali Öykü Yarışması’nda (2011-2021) ilk gençliğe adım atan 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin kaleme aldığı öykülerin içinden ödül alanlar, kadın figürü bakımından incelenmiştir. Ortaya çıkan veriler, içerik analizi ile yorumlanmıştır.

Yarışma Zeynep Cemali’nin eserlerinden seçilen bir cümle ile her yıl farklı bir tema üzerinde yapılmaktadır. Kadın figürleri içinde basrol «anne» olarak karşımıza çıkmaktadır. Anne çocuğun gözünde her seye herkese yetebilen müthiş bir varlıktır. Kendi evladı kadar başkalarını da düşünür. Sorumlulukları, görevleri çok fazladır. Çalışan anneler, evde de bütün işlerden sorumludur. Yemek yapmak, çocuğa bakmak gibi geleneksel olarak ev işleri yüklenen bir anne figürü vardır. Öykülerdeki anne figürü; ataerkil toplum yapısını ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yansıtmaktadır.

Bu çalışmada Zeynep Cemali Öykü Yarışması’nda 1.2.3.lük ödülü alan öyküler incelenmiştir. İncelenme kapsamına alınmayan seçici kurul

* Öğr. Gör. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Rektörlük Türk Dili Bölümü, elifaydin@beun.edu.tr.

özel ödölüne layık öyküler, yayımlanmaya değır bulunan eserlerin de incelenmesi önerilebilir. Yabancı çocuk yazarların eserleri incelenip karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Öykü, İlk Gençlik, Kadın.

THE “WOMAN” FIGURE IN THE STORIES FROM CHILD WRITERS

ABSTRACT

Children’s literature, which aims to support all the physical, mental and emotional development necessary for the child to be a healthy and well-equipped individual, needs to know the child in all aspects in order to achieve this goal. He tries to enter the child’s world by observing the child and by referring to every material written and researched about him. A children’s literature that manages to enter the child’s imagination and world; It will be very successful in supporting the development of the child. In this respect, trying to understand the child through the works written by the child; It’s another way to get to know him. In this study, the female figure in the stories written by the children’s writers – mother, stepmother, aunt, grandmother, sister, aunt, friend etc. It is aimed to present all role models, including The image of the woman in the child’s world of imagination, emotion and thought was intended to be drawn.

The study is a descriptive research in scanning model. The collection of data was carried out by document review. In this context, the winners of the stories written by the 6th, 7th and 8th grade students who stepped into the first youth in the Zeynep Cemali Short Story Competition (2011-2021), organized by Gün Işığ Kitablığı, to keep alive the memory of Zeynep Cemali, who has an important place in children's literature. examined in terms of female figure. The resulting data was interpreted by content analysis.

The competition is held on a different theme each year with a sentence selected from Zeynep Cemali’s works. Among the female figures, the leading role is the “mother”. In the eyes of the child, the mother is a wonderful being who can suffice for everything. He thinks of others as well as his own children. Responsibilities and duties are many. Working mothers are also responsible for all the work at home. There is a mother figure traditionally burdened with housework such as cooking and taking care of the child. The mother figure in the stories; It reflects the patriarchal social structure and gender inequality.

In this study, the stories that won the 1.2.3th prize in the Zeynep Cemali Short Story Competition were examined. It may be suggested to examine the stories that are not included in the scope of the review and deserve the special award of the selection committee and the works that are worth publishing. The works of foreign children’s authors can be examined and comparative studies can be made.

Keywords: Children’s Literature, Short Story, First Youth, Woman.

ŞOR DESTANLARINDAN BİR ALP KADIN ÖRNEĞİ: KAĞAN ARGO

Sahra İpek EDİS AYDOĞAN*

ÖZET

Türk destanlarına bakıldığında, konar-göçer vasamın zorlu havat kosullarının ve bitmek tükenmek bilmeven iç ve dış savaşların alplık ve cengâverlik ruhunu beraberinde getirdiği görülür. Coğu zaman bir yönetici vasfıyla karşımızda olan destan kahramanı, bu zorlu kosullarda havatta kalmak ve halkını korumak için sürekli bir mücadelenin içine girer. Savasmaktan vılmayan, ölümden korkmayan bu mücadelecı “alp tipi” halkın asıl gücünü sembolize eder.

Sor Destanlarından “Kağan Argo Ablalı Kağan Mergen” destanının ana kahramanı Kağan Mergen olsa da kahramanın ablası Kağan Argo’nun, Kağan Mergen’in bir kahraman olarak yaşadığı maceralarda büyük rol oynadığı; alp tipinin bütün özelliklerini bünyesinde barındırdığı görülür. Destan boyunca Kağan Mergen’in adı “Kağan Argo Ablalı Kağan Mergen” olarak ablasına bağlı anılır. Kağan Argo, en az kardeşi kadar alp, en az onun kadar gözü kara ve yiğittir. Her daim öngöröleri doğru çıkan bilge bir kişiliktir. Kardeşi ve yurdu için savaşmaktan geri durmaz. Kardeşiyle aynı sofrada yer, içkisini içer. Hisleri son derece kuvvetlidir. Kendi evleneceğı adamı kendi seçen alp bir kadındır.

Bu bildiride, Türk kültüründe kadının yerine ve Kağan Argo Ablalı Kağan Mergen destanındaki bütün kadınlardan yola çıkılarak kadın tiplerine kısaca değinildikten sonra Kağan Argo’ya odaklanılacaktır. Alp tipinin Kağan Argo bünyesindeki temsili bütün bağlamlarıyla ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Şor Destanları, Alp Kadın, Kağan Argo.

* Öğr. Gör. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi Rektörlük Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Birimi, sahra.aydogan@kilis.edu.tr.

AN ALP WOMAN EXAMPLE FROM THE SOR EPIC: KAGAN ARGO

ABSTRACT

When we look at Turkish epics, it is seen that the difficult living conditions of the nomadic life and the endless internal and external wars bring the spirit of alpine and warriorship. The hero of the epic, who is often in front of us as a manager, enters into a constant struggle to survive and protect her people in these harsh conditions. This fighting “alp type”, who is not afraid of fighting and not afraid of death, symbolizes the real power of the people.

Although Kağan Mergen is the main protagonist of the one of Sor epics “Kağan Argo Ablalı Kağan Mergen”, the older sister of the hero, Kağan Argo, played a major role in the adventures of Kağan Mergen as a hero; It is seen that she contains all the features of the alpine type. Throughout the epic, the name of Kağan Mergen is referred to as “Kağan Argo Ablalı Kağan Mergen”, depending on her older sister. Kagan Argo is at least as alp as her sister, and at least as fearless and brave as her. She is a wise personality whose predictions always come true. She does not refrain fighting for her sister and homeland. She eats at the same table with her sister and drinks her drink. Her feelings are extremely strong. She is an alp woman who chooses the man she will marry herself.

In this paper, it will be focused on Kagan Argo after briefly mentioning women's types on the basis of the place of women in Turkish culture and all the women from Kağan Argo Ablalı Kağan Mergen epic. The representation of the Alp type within the body of Kağan Argo will be tried to be revealed in all its contexts.

Keywords: Sor Epics, Alp Women, Kagan Argo.

FEMİNİST OKUMA EKSENİNDE “NESE’NİN ŞARKILARI” VE “SABİHA” ROMANI*

Aynur AKSU**

ÖZET

Feminizm birev olarak kadının toplumdaki yerini, onun konumlandırılmasını ve yok sayılan haklarını dile getirmektedir. Kadının toplumsal düzlemde varlık ve var oluş meselesini “Feminist Edebiyat” yirminci yüzyılın ikinci yarısında başlatarak sosyal ve politik bir harekete dönüştürmüştür.

Feminist yazınsal elestirmenler iki farklı vaklasımla eserleri incelemişlerdir: Okur olarak kadına yönelik elestirinin amaçlarından ilki erkek yazarların eserlerine kadın okuyucu gözüyle bakmaktır. Kadını ele alma biçimi, ona biçilen roller ve davranış şekillerini belirleyerek feminist bakış açısıyla ele almaktır. Yazar olarak kadına yönelik feminist elestiri de kadın yazarların kadını ele alma biçimleri ve ona karşı olan yaklaşımları incelenmektedir.

“Toplumcu Gerçekçi” ekolün içerisinde yer alarak edebiyat tarihine ismini yazan Refik Erduran’ın eserlerinde ele aldığı en önemli konulardan biri “erk” sorunudur. Gücün kullanım biçimlerini sorunlaştıran yazar toplumdaki kadın-erkek ilişkilerine ayna tutar. Kadının kendini dönüştürerek varoluşunu eserlerinde ele alan yazar “Nese’nin Şarkıları” ve “Sabiha” isimli romanlarında kadın konusu üzerinde durmuştur.

Yazar, kurmacanın sınırları içinde ataerkil toplumda kadının nesneleştirilerek ‘öteki’ konumuna getirilmesini ve erkek egemen toplumda kadının bir alt kültür olarak yapılandırılmasını eleştirmektedir. Biz de çalışmamızda yazarın ortaya koyduğu problematiği “Okur Olarak Kadına Yönelik Feminist Elestiri perspektifinden ‘Toplumsal Cinsiyet İnşasına Dayalı Feminist Kurama’” göre aktaracağız. Bu kuram cinsiyet ve rolleri eril düşüncenin ürettiğini ve dünyaya gelen her bireyin içinde yaşadığı toplumun kuralları çerçevesinde bu rolleri öğrendiğini ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Feminizm, Feminist Edebiyat Eleştirisi, Toplumsal Cinsiyet, Refik Erduran.

* Bu çalışma (2018), “Refik Erduran’ın Romanlarında Yapı ve İzlek” adlı yüksek lisans tezinden genişletilerek üretilmiştir.

** Doktora Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, aynuraksu@akdeniz.edu.tr.

NOVEL “SONGS OF NESE” AND “SABIHA” ON THE AXIS OF FEMINIST READING

ABSTRACT

Feminism expresses the place of women in society as individuals, its positioning and its ignored rights. “Feminist Literature” started in the second half of the twentieth century and transformed the issue of women’s existence and existence on the social plane into a social and political movement. Feminist literary critics have examined the works with two different approaches: The first purpose of criticism towards women as readers is to look at the works of male authors through the eyes of a female reader. The way of handling women is to address them from a feminist perspective by determining the roles and behavior patterns assigned to her. Feminist criticism of women as writers also examines the way women writers deal with women and their approaches to them.

One of the most important issues dealt with in the works of Refik Erduran, who wrote his name in the history of literature by taking part in the “Socialist Realist” school, is the problem of “power”. The author, who troubles the ways of use of power, mirrors the relationship between men and women in society. The author, who deals with the existence of women by transforming himself in his works, focused on the topic of women in his novels “Nese’nin Sarkıları” and “Sabiha”.

The author criticizes the objectification of women in the patriarchal society and the structuring of women as a subculture in a male-dominated society. In our study, we will convey the problematic presented by the author according to “Feminist Theory Based on Gender Construction from the perspective of Feminist Criticism of Women as Readers”. This theory argues that masculine thought produces gender and roles and that every individual born into the world learns these roles within the framework of the rules of the society they live in.

Keywords: Feminism, Feminist Literary Criticism, Gender, Refik Erduran.

BİZDE NİSÂİYYÛN

Gamzenur MORTEPE*

ÖZET

İnsanlar arasında yüzvıllar boyunca sınıf, ırk ve cinsiyet ayrımı yapılmıştır. Her toplumda çeşitli derecelerde bu ayrımlar yapılmaya devam etmektedir. Bu ayrımlardan en çok etkilenen cins, kadın olmuştur. Kadınlar tarih boyunca toplumdan dışlanmış ve ikincillığe itilmiştir. Cinsiyet ayrımı, dünya nüfusunun varısını doğrudan ve diğer yarısını dolaylı olarak olumsuz etkileyen bir durumdur.

Türk toplumu köklü ve değişikliklere açık bir toplumdur. Türklerin geçirdiği değişimler kadına bakış açısını da değiştirmektedir. İslamîyet'in kabulünden önce Türk toplumunda kadınla erkek neredeyse eşittir. Bu dönemde toplumsal cinsiyet farkı yoktur. İslamîyet'in kabulüyle birlikte, kadın toplumdaki yerini ve değerini kaybetmiştir. Osmanlı İmparatorluğu zamanı Türk kadını için daha zor bir dönem olmuştur. Ancak 19. yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'nda kadın hareketleri açısından dönüm noktası olmuştur. Bütün dünyayı etkileyen Fransız Devrimi Osmanlı aydın erkeklerini ve kadınlarını da harekete geçirmiştir. Osmanlı aydınlarının Batı'ya yönelmeleriyle birlikte kadın hareketleri de başlamıştır. Dönemin modernleşme hareketlerinin merkezi olan gazete ve dergiler, kadın hareketlerinin de başlangıcı olmuştur.

II. Meşrutîyet'in ilanıyla kadın dergilerinin sayısı da artmıştır. Kadınlar dergilerde kendilerini birey olarak ifade etme imkânı bulmuşlar; derneklerle örgütlenmişlerdir. Osmanlı Devleti'nde kadın haklarını gündeme getiren faaliyetler Türk tarihindeki ilk feminist hareketler olması bakımından önemlidir.

Dönemin kadın hareketi çerçevesinde yer alan kadınlar, kadın yazarlar; dergi ve derneklerin yanında çeşitli aydınlar ve gazeteler de kadın hareketine öncülük etmişlerdir. Bu gazetelerden biri de 14 Mart- 8 Ağustos 1912 tarihinde yayımlanan Hak gazetesidir.

Hak gazetesi, yalnız eğitim konusunda Türk kadınlarını yükseltilmesini ve yetiştirilmesini değil, toplumsal konularda da kadının itila etmesini, kadına verilebilecek en güzel hizmetin eğitim olduğu düşüncesini taşıyan yazarlara ve yazılara ev sahipliği yapar.

* Doktora Öğrencisi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, gamzemortpe@gmail.com.

Çalışmamızda Hak gazetesi merkezinde, gazetenin yazar kadrosundan Ahmet Rasim Celal Nuri [İLERİ], Cenap Şahabettin, Hamdullah Suphi [TANRIÖVER], Selahaddin Asım; dönemin aydınlarından Cevat Sami, Halide Edip [ADIVAR] gibi isimlerin de konuya dâhil olduğu feminizm tartışması ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ludwig Feuerbach, Yabancılaşma, İnsan Doğası, Ateizm, Hümanizm

NISAIYYUN AT WE

ABSTRACT

For centuries, class, race and gender discrimination has been made among people. These distinctions continue to be made to varying degrees in every society. The gender most affected by these distinctions has been women. Throughout history, women have been excluded from society and pushed to the secondary. Gender discrimination is a situation that negatively affects half of the world's population directly and the other half indirectly.

Turkish society is rooted and open to changes. The changes that the Turks have undergone also change their perspective on women. Before the adoption of Islam, men and women were almost equal in Turkish society. There is no gender difference in this period. With the acceptance of Islam, women lost their place and value in society. The time of the Ottoman Empire was a more difficult period for Turkish women. However, the 19th century was a turning point in terms of women's movements in the Ottoman Empire. The French Revolution, which affected the whole world, also mobilized Ottoman intellectual men and women. With the Ottoman intellectuals turning to the West, women's movements also started. Newspapers and magazines, which were the center of the modernization movements of the period, also became the beginning of the women's movements.

With the proclamation of the Second Constitutional Monarchy, the number of women's magazines also increased. Women had the opportunity to express themselves as individuals in magazines; are organized by associations. The activities that brought women's rights to the agenda in the Ottoman Empire are important in terms of being the first feminist movements in Turkish history.

Women, women writers, who took part in the women's movement of the period; In addition to magazines and associations, various intellectuals and newspapers also pioneered the women's movement. One of these newspapers is Hak newspaper, which was published on 14 March - 8 August 1912.

Hak newspaper hosts writers and articles who think that the best service that can be given to women is education, not only to raise and raise Turkish women in education, but also to suppress women in social issues.

In our study, in the center of Hak newspaper, Ahmet Rasim Celal Nuri [ILERİ], Cenap Sahabettin, Hamdullah Suphi [TANRIÖVER], Selahaddin Asım; Feminism debate, which included intellectuals of the period such as Cevat Sami and Halide Edip [ADIVAR], will be discussed.

Keywords: Ludwig Feuerbach, Alienation, Human Nature, Atheism, Humanism.

İLETİŞİM BİLİMİNE ZİHİNSEL VE DİLSEL BİR BAKIŞ*

Musa TEKTAŞ**

ÖZET

1.1. İletişim, Ailenin Önemi

Aile, toplumun ve kurumların başında gelen en değerli ve köklü birimlerimizdendir. Doğal olarak her insan bir ailede dünyaya gelir, gözlerini orada açar. Birev ailenin en vazgeçilmez değeri olur. Dünya üzerinde yaşayan insanoğlu, ailenin değerini ve önemini daha ilk günden bu yana kabul etmiştir. Bununla birlikte büyüyen, gelişen aile birtakım dış ve iç değişikliklere de maruz kalmıştır.

Bacaksız (2008: 5) sanayi toplumunun değişen ilk kurumu olan ailevi daha etkin gördüğü seklivle şöyle tanımlar: “Aile kurumunda, anne rolündeki kadının da is havatına atılması ile aile değişime uğramıştır. Endüstri ve bilgi toplumu olan çağımızda, aile diğer kaynakların da belirttiği gibi modern küçük aileye dönüşmüştür.”

Toplumların kendine özgü yapısı ve karmaşıklığı, ailenin tanımını zorlaştırmıştır. En basit tanımıyla anne-baba ve çocuklardan oluşan ailenin, aralarında kan bağı ile bağlanan güçlü, dinamik ve en küçük yapı olarak tanımlanması mümkündür. Genel geçer tanım da hep bu olmuştur.

Akif, ailenin işlevini şiirlerinde zaman zaman dile getirir. Akif, aileye çok önemli ve vazgeçilmez bir eğitim kurumu olarak bakmaktadır. Ona göre toplumdaki eğitim seferberliği önce aileden başlamalıdır (2009: 131):

“Bu cehalet yürümez; asra bakın asr-ı ulûm!

Baslasın terbiyeniz, ailelerden oğlum”

(2009:118):

“Hayât-ı âile isminde bir ma’îset var;

Sa’âdet ancak odur... Dense hangimiz anlar?

Hayât-ı âile dünyada en safâlı hayat,

Fakat o âlemi bizler tanır mıyız hiç? Heyhat!”

* Bu tebliğ Musa Tektaş’ın 2018 yılında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde tamamladığı Yüksek Lisans çalışmasından türetilmiştir.

** Uzman Sosyolog, musatektas@gmail.com.

Akif bu şiirinde çocuğun ailenin ilk meyvesi, ilk göz ağrısı olduğunu söyler. Çocuğa ilk eğitimi burada verilir, toplumun ve geleneklerimizin güzel değerlerini burada ona veririz, der. Millî terbiye, görgü kuralları bu sıcak ortamda verilir. Aile çocuğa önce rol model olmalı, eğitiminde etkin olduğunu göstermelidir, der (2009: 449):

“Evladına sağlam bir emel mâyesi asla.

Allah’a dayan, sa’ye sarıl, hikmete râm ol...

Yol varsa budur, bilmiyorum başka çıkar yol.”

1.2. Kadının Önemi

Akif, Toplumun birçok meselesine duyarsız kalmadığı gibi kadın erkek konularına da şiirlerinde yer vermiştir. “Mahalle kahvesi, Meyhane, Köse İmam” şiirleri başlıca sosyal ve hiciv içeren şiirleridir. Aile ve kadın korunmalı, hak ettiği yerine ulaşmalı şeklinde temalar isler. Bütün sosyal konuların başında toplumun kadına bakışı ve gerçek yerinin ne olması konularında mısralar kaleme almıştır (2009: 130):

“Üç sınıf halka içim parçalanır, hem ne kadar!

İhtiyarlar, karılar, bir de küçükler; bunlar

Merhamet görmeli, yüz görmeli insanlardan;

Yoksa insanlığı bilmem nasıl anlar insan”

Akif, Toplumda korunmaya muhtaç insanların başında, kadın, çocuklar ve yaşlı insanların olması gerektiğini vurgular. Toplum böyle bir sosyal yarayı tedavi etmezse, daha büyük sıkıntılara meydan vereceğini ifade eder. Bu varanın tedavi yönteminin de bu kişilerin gerekli eğitim ve öğretimden geçmesini şifa olarak sunar (2009: 51):

“Kadın lakırdısı girmez kulağına zâti benim.

Senin karım dediğini adete pabuç gibidir:

Biraz vakit taşınır, sonra değiştirilir.”

Anahtar Kelimeler: Mehmet Akif, Kadın, Aile, Toplum, Sosyoloji.

A MENTAL AND LINGUISTIC VIEW TO COMMUNICATION SCIENCE

ABSTRACT

1.1. Communication, Importance of Family

The family is one of the most valuable and deep-rooted units of society and institutions. Naturally, every person is born into a family, he opens his eyes there. The individual becomes the most indispensable value of the family. Human beings living in the world have accepted the value and importance of the family since the first day. However, the growing and developing family has also been exposed to some external and internal changes.

Bacaksız (2008: 5) defines the family, which is the first institution of the industrial society to change, as he sees it more effectively as follows: “The family has undergone a change after the woman in the role of mother started working in the family institution. In our age, which is an industrial and information society, the family has turned into a modern small family as stated in other sources.”

The unique structure and complexity of societies made the definition of family difficult. In its simplest definition, the family consisting of parents and children can be defined as the strongest, dynamic and smallest structure connected by blood ties. This has always been the common definition.

Akif expresses the function of the family in his poems from time to time. Akif regards the family as a very important and indispensable educational institution. According to him, the educational mobilization in the society should start from the family first (2009: 131):

“Bu cehalet yürümez; asra bakın asr-ı ulûm!

Baslasın terbiyeniz, ailelerden oğlum”

(2009:118):

“Hayât-ı âile isminde bir ma’îset var;

Sa’âdet ancak odur... Dense hangimiz anlar?

Hayât-ı âile dünyada en safâlı hayat,

Fakat o âlemi bizler tanır mıyız hiç? Heyhat!”

In this poem, Akif says that the child is the first fruit of the family, the first eve pain. “The child’s first education is given here.” says. This is where we give the beautiful values of our society and traditions to him. National education and etiquette are given in this warm environment.

“The family should first be a role model for the child and show that it is effective in his education.” says (2009: 449):

“Evladına sağlam bir emel mâyesi asla.

Allah’a dayan, sa’ye sarıl, hikmete râm ol...

Yol varsa budur, bilmiyorum başka çıkar yol.”

1.2. Importance of Women

Akif did not remain indifferent to many issues of the society, but also included the issues of men and women in his poems. His poems “Mahalle kahvesi, Meyhane, Köse İmam” are mainly social and satirical poems. It deals with themes such as family and women should be protected, they should reach their deserved place. At the beginning of all social issues, he wrote verses about the society’s view of women and what their real place should be (2009: 130):

“Üç sınıf halka içim parçalanır, hem ne kadar!

İhtiyarlar, karılar, bir de küçükler; bunlar

Merhamet görmeli, yüz görmeli insanlardan;

Yoksa insanlığı bilmem nasıl anlar insan”

Akif emphasizes that women, children and elderly people should be the leading people in need of protection in society. It expresses that if the society does not treat such a social wound, it will cause greater troubles. He presents the treatment method of this wound as a cure for these people to undergo the necessary education and training (2009: 51):

“Kadın lakırdısı girmez kulağına zâti benim.

Senin karım dediğini adete pabuç gibidir:

Biraz vakit taşınır, sonra değiştirilir.”

Keywords: Mehmet Akif, Women, Family, Society, Sociology.

HALİDE EDİP ADIVAR'IN DAĞA ÇIKAN KURT HİKÂYE KİTABINDA GÜÇLÜ KADIN ALGISI

Asena Gülsüm GÜNEŞ*

ÖZET

Halide Edip Adıvar, İngiliz terbiyesiyle yetismesini isteyen babasının Üsküdar Amerikan Kız Koleii'nde okuttuğu, Rıza Tevfik'den (Bölükbaşı) Fransız edebiyatı dersleri alan ve Doğu'nun mistik edebiyatını bizzat hocasından dinleyen; romanlarında ve hikâvelerinde ürettiği “ideal kadın tipi”ni kendi vasantısında uygulamak için caba sarf etmiş Milli Edebiyat Dönemi kadın yazarımız olarak muazzam bir değere sahiptir.

Hikâvelerinde santimental ve bedbin bir ruh hâli ile Servetifünûn dil ve üslûbunun etkisi dikkati ceker. Halide Edip, Balkan Savaşı yıllarından itibaren toplumcu veya millî edebiyat anlayışına kayan; ferdiyetçi bir hikâve dilinden uzaklaşarak toplumcu bir dile ulaşan üretken kadın yazarımızdır.

Milli edebiyat dönemi yalnızca bir savaş dönemi değil; imparatorluktan modern yaşama geçiş süreci olarak da hikâve dilinde kendisini gösterir. Bu durum Halide Edip'te ideal bir kadın algısı yaratma algısına sebep olmuştur. Halide Edip içinde yaşadığı ataerkil yapının karşısında durabilen, kadın haklarını ve özgürlüğünü sonuna kadar savunabilen uzun ve üretken bir hayat yaşamıştır. Avrupalı bir vasantı Halide Edip için vazgeçilmez olsa da yazarımız kendi toplumunun geleneksel yapısından asla vazgeçmemiştir.

Bu veriler göz önünde bulundurularak bu çalışmanın, Halide Edip Adıvar'ın değişen Türk toplum yapısı içerisinde, feminist ve özgürlükçü bir bakış açısıyla “kadın” sentezine yaklaşımını “Dağa Çıkan Kurt” hikâve kitabı içerisindeki hikâyelerle destekleyecek bir çalışma olduğu kanıtlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Halide Edip, Dağa Çıkan Kurt, Kadın.

* Yüksek Lisans Mezunu, Ahi Evran Üniversitesi.

STRONG PERCEPTION OF WOMEN IN HALIDE EDIP ADIVAR'S STORY BOOK OF THE WOLF ON THE MOUNTAIN

ABSTRACT

Halide Edip Adivar, whose father, who wanted her to grow up with an English education, taught at Üsküdar American Girl's College. She took French literature lessons from Rıza Tevfik (Bölükbaşı) and listened to the mystical literature of the East from her teacher; who made an effort to apply the "ideal woman type" she produced in her novels and stories in her own life, has a tremendous value as our female writer of the National Literature Period.

In her stories, the influence of the language and style of Servetifünun draws attention with a sentimental and sad mood. Halide Edip has shifted to a socialist or national literature understanding since the years of the Balkan War; is our productive woman writer who moved away from an individualistic story language and reached a socialist language.

The period of national literature is not only a period of war; It also shows itself in the language of stories as the transition process from empire to modern life. This situation caused the perception of creating an ideal woman perception in Halide Edip. Halide Edip has lived a long and productive life, able to stand against the patriarchal structure and defend women's rights and freedom to the fullest. Although a European life is indispensable for Halide Edip, our author has never given up on the traditional structure of her own society. This means that Halide Edip presents us a synthesis of eastern and western understandings by combining the perception of "woman".

Considering these data, this study has proven to be a study that will support Halide Edip Adivar's approach to the synthesis of "women" with a feminist and libertarian perspective in the changing Turkish society structure, with the stories in the "Wolf On the Mountain" story book.

Keywords: Halide Edip, Daga Cikan Kurt, Women.

KİLİS İLİ AĞIZLARINDA KADINLA İLGİLİ SÖZ VARLIĞI

Adem DOĞAN* - Kadir KOÇ**

ÖZET

Kilis ili ağızları, Levla Karahan'ın sınıflandırmasıyla Batı Grubu Ağızlarının 7. alt grubuna aittir. Biz bu çalışmamızda Kilis ağızlarındaki kadınla ilgili söz varlığını ele aldık. Bildirimizde temel kaynak eserimiz Prof. Dr. Hülya Arslan-Erol'un kaleme aldığı Kilis İli Ağızları adlı eserdir. Söz konusu eser bu konuyla ilgili yapılmış en kapsamlı çalışmadır. Kilis ili ağızları hem fonetik hem de morfolojik açıdan Gaziantep ağzına çok benzemekle birlikte bir dönem Gaziantep ağzının bir parçası olarak ele alınıyordu fakat basta Ahmet Caferoğlu olmak üzere birçok araştırmacı Kilis ağzının ayrı bir ağız oluşturduğunu belirtmektedir. Kilis ağzını Gaziantep ağzından ayıran en temel morfolojik bahis de simdiki zaman çekimidir. Kilis ağzı Suriye'ye olan yakınlığından dolayı bünyesinde Arapça kökenli birçok kelimeyi de barındırmaktadır. Bildirimizde Hülya Arslan-Erol hocamızın yukarıda bahsi geçen eserinin sözlük kısmında kadınla ilgili kelimeleri tasnif ettik ve bölgede yaşayan kaynak kişilerden derlemeler yaparak kadınla ilgili söz varlığını inceledik. Tespit ettiğimiz sözcükleri ait oldukları dili de belirterek aşağıda sıraladık. Sözcüklerin anlamlarını ve bu anlamların kültürel tecrübelerden ne derece etkilendiğini değerlendirmeye, yorumlamaya gayret ettik.

Anahtar Kelimeler: Kilis, Ağız, Kadın, Derleme.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi, doganadem.27@gmail.com.

** Doktora Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi, kdrkc@outlook.com.tr.

THE VOCABULARY ABOUT WOMEN IN KILIS DIALOGUES

ABSTRACT

The dialects of Kilis province belong to the 7th under group of the western group dialects, with the classification of Leyla Karahan. In this study, we discussed the vocabulary about women in Kilis dialects. In our study, our main source work is Prof. Dr. Kilis Province Dialects's a work written Prof. Dr. Hulya Arslan-Erol. The work in question is the most comprehensive study on this subject. Although the dialects of Kilis province are very similar to the Gaziantep dialect both phonetically and morphologically, it was considered as a part of the Gaziantep dialect for a when, but many researchers, especially Ahmet Caferoglu, state that the Kilis dialect forms a separate dialect. The most basic morphological bet that separates Kilis dialect from Gaziantep dialect is the present tense conjugation. Kilis dialect also contains many words of Arabic origin due to its proximity to Syria. In our statement, we classified the words related to women in the dictionary part of the above-mentioned work of our Prof. Dr. Hulya Arslan-Erol and examined the vocabulary about women by making compilations from the source people living in the region. We have listed the words we have identified below, specifying the language they belong to. We tried to evaluate and interpret the meanings of words and to what extent these meanings are affected by cultural experiences.

Keywords: Kilis, Dialect, Woman, Compilation.

GELENEKSEL VE ATAERKİL TOPLUMLARDA ÇOK EŞLİLİK: KUMA FİLMİ ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

Gamze ERDEN*

ÖZET

Atıf Yılmaz ve Tarık Dursun Kakınc tarafından 1974 yılında sinemaya uyarlanan *Kuma* filmi, Cahit Atay'ın *Ana Hanım Kız Hanım* oyunundan uyarlanmıştır. Cahit Atay'ın özellikle 1960 sonrası gelisen köy edebiyatının tiyatrodaki temsilcilerinden biri olarak görülmesi nedeniyle yazdığı oyunlar Devlet Tiyatroları, Ankara Sanat Tiyatrosu ve birçok topluluk tarafından sahnelenmiştir.

Köylü olan Ali, onu tutkuyla seven cobanlık vapan bir kadınla evlidir. Ancak çocuklarının olmaması nedeniyle Ali, ailesinden baskı görür. Gönülsüz olarak ikinci es davatmasını kabul eden Ali, karısının kuma aramaları sonucu zor koşullarda yaşayan görme engelli bir kız bulur. Böylece, mutlu çiftin dram, acı dolu günleri başlamış; hayatları alt üst olmuştur. Filmin birçok sahnesinde hem kumalık sisteminin kadın ve aile üzerinde yarattığı dram hem de aynı zamanda kumalık kültürünün kapılar arkasında yaşanan örtük yüzü anlatılır.

Aile birliği, evlilik yoluyla kurulmaktadır. Evlilikte tek eşlilik esas olsa da çok eşli evliliklerin varlığından da söz edilebilmektedir. Bilindiği üzere çok eşlilik aralarında Türkiye'nin de olduğu pek çok ülkede yasa dışıdır. Bu nedenle kuma konumundaki kadınların pek çoğu kanunen evli değildir ve evlilikle birlikte gelen yasal hak ve garantilerden mahrumdur. Bu çalışmada her iki cinsten birinin aşağı veya üstün olduğu veya erkekler ile kadınların basmakalıp rollere sahip oldukları düşüncesine dayanan bütün önyargılar ve gelenekler ile her türlü uygulamayı tasfiye etmek amacıyla erkeklerin ve kadınların sosyal ve kültürel davranış tarzlarını değiştirmek gerektiği hususu incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cahit Atay, Atıf Yılmaz, Aile, Kuma, Toplumsal Cinsiyet.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi.

POLYGAMY IN TRADITIONAL AND PATRIARCHAL SOCIETIES:AN EVALUATION ON KUMA FILM

ABSTRACT

Kuma, adapted to the cinema by Atıf Yılmaz and Tarık Dursun Kakinç in 1974, was adapted from Cahit Atay's play *Ana Hanım Kız Hanım*. Due to the fact that Cahit Atay is seen as one of the representatives of the village literature that developed after 1960, the plays he wrote were staged by the State Theaters, Ankara Art Theater and many ensembles.

A villager, Ali is married to a shepherd woman who loves him passionately. However, because of the lack of children, Ali is under pressure from his family. Reluctantly accepting the imposition of a second wife, Ali finds a visually impaired girl living in difficult conditions as a result of his wife's searches for the sand. Thus, the drama and painful days of the happy couple began, their lives turned upside down. In many scenes of the film, both the drama created by the fabric system on women and the family, as well as the implicit side of the fabric culture experienced behind the doors are told.

Family unity is established through marriage. Although monogamy is essential in marriage, the existence of polygamous marriages can also be mentioned. As it is known, polygamy is illegal in many countries, including Turkey. For this reason, many women in the position of marriage are not legally married and are deprived of the legal rights and guarantees that come with marriage. In this study, it will be examined that it is necessary to change the social and cultural behavior of men and women in order to eliminate all prejudices and traditions and all kinds of practices based on the idea that one of the two sexes is inferior or superior or that men and women have stereotypical roles.

Keywords: Cahit Atay, Atif Yılmaz, Family, Kuma, Gender.

K İ L İ S 7 A R A L I K Ü N İ V E R S İ T E S İ

kilis.edu.tr

kilis7aralik

kilis7aralikunv

0 348 814 26 66

Kilis7AralikUnv

